PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 35 lir

Leto XVII. - Št. 272 (5046)

TRST, četrtek 16. novembra 1961

Razprava o splošni in popolni razorožitvi v OZN

Za Zorina je pomenilo «zgubljati čas» govoriti o prepovedi jedrskih poskusov

Sovjetska vlada temeljito proučuje Kennedyjev načrt o razorožitvi - Zahodne države se izmikajo obveznostim o dekolonizaciji - Slabše kakor pred 50 leti v portugalski Gvineji in na Kapverdskih otokih

Poziv skupščine OZN Franciji, naj človeško ravna z alžirskimi zaporniki

NEW YORK, 15. — Politični odbor OZN je začel danes razpravo o splošni in popolni razorožitvi. Prvi je govoril sovjetski delegat Zorin, ki je obžaloval, da je odbor zgubljal čas z vprašanjem jedrskih poskusov, ko je bilo očitno, da se ne bo nič doseglo, namesto da bi takoj načeli splošno in popolno razorožitev v trenutku, ko je svet v najnevarnejšem položaju in nihče ne ve, kaj bi se jutri lahko zgodilo».

Zagovarjal je zatem sovjetske predloge o Berlinu in Nemčiji in je pripomnil, da je Hruščev na kongresu KP SZ izrekel pripravljenost upoštevati medsebojno sprejemljive rešitve glede Nemčije. Dodal je, da je SZ pripravljena izkoristiti vse možnosti za mirno rešitev nemškega vprašanja.

Zorin je dalje izjavil, da ne bi moglo biti jamstva za mir v naši dobi, če bi oborožitev ostala samo v tem, da bi zmanjšali število vojaštva in količine orožja, ali če bi uničili nekaj bomb.

Zatem je Zorin izjavil, da po njegovem mnenju zelo koristna skupna sovjetsko-ameriška izjava, ki je bila objavljena 20. septembra in ki načela, ki naj bodo vodila pri pogajanjih o skupni in popolni razorožitvi. Pripomnil je, da so ZDA sprejele, naj se vsaka faza programa izvede v določenem roku.

Kar se tiče tristranske sestave organizma, ki naj bi se pogajal o razorožitvi, je Zorin dejal, da so tudi zahodne države sprejele tako zamisel. Pri tem je omenil zagotovila Kennedyja o vlogi nevtralcev, kar zadeva razorožitve, ki jih je dal predsednikoma Indonezije in Malija, ko sta mu izročila poziv beograjske konference. Pripomnil je, da so možnosti, da se v kratkem nadaljevalo pogajanja, toda ne zadostujejo reso... Potrebno je preiti od besed k stvarnosti.

Obtožil je zatem Zahod, da je povečal oboroževalno tekmo, ter je ponovno zavrnil ameriško zahtevo glede nadzorstva, ki naj bi veljalo tudi nad orožjem, ki bi še ostalo po vsaki fazi razorožitve. Ponovil je, da to pomenilo vohunstvo. Omenil je kot pozitivno idejo predlog švedskega zunanjega ministra Undena za ustanovitev kluba nejedrskih držav: te države, ki ne izdelujejo jedrskega orožja, bi se obvezale, da ga ne bodo izdelovale in ga ne kupovale.

Na koncu je izjavil, da sovjetska vlada sedaj temeljito proučuje Kennedyjev razorožitveni načrt. Na prvi pogled da ta načrt vsebuje nekatere zahteve po nadzorstvu v odnosu z neznatnimi razorožitvenimi ukrepi, ki jih predvideva prva faza».

Na koncu je Zorin priporočil skupščini, naj osvoji načela, ki so jih odobrili predstavniki ZDA in SZ glede pogajanj o razorožitvi. Predlagal je ustanovitev odbora za pogajanja na tristranski podlagi, ter naj se pregleda možnost sklicanja izrednega zasedanja skupščine OZN v zvezi z razorožitvijo, da najpozneje do 1. junija 1962 proučila rezultate pogajanj.

Sovjetska zveza bi lahko sprejela resolucijo v tem smislu, toda želi, naj bi tako resolucijo predložili skupno z ZDA in z drugimi državami. Ob tega pričakuje pobudo držav.

Ameriški delegat Stevenson je zavrnil trditve Zorina, da okoli Berlina povzročila ZDA. Dejal je, da upa, da bo resolucija, ki jo je omenil, odraža bolj konstruktivno stališče kakor njegov govor. Predlagal je, naj odbor sprejme resolucijo, ki bi dosegla sestavo nadzorstvenega organizma, sprejme naj ameriško-sovjetsko izjavo o načelih ter naj predlaga novemu organizmu za pogajanja, da takoj začne delo. Pripomnil je, da ZDA v čim krajšem času dosegli uspeh pogajanj, in v zvezi s tem zagovarjal ameriški načrt. Dejal je, da je zahodni načrt o nadzorstvu nad razorožitvijo povezan s katerega ni mogoče program o razorožitvi. Zamisel pa je označil za «javno razorožitev z tajne ponovne oboroževanje».

Glede sestave organizma je Stevenson zavrnil predlog na tristranski podlagi ker temelji na ideji o delitvi sveta na tri bloke. Dodal je, da je pripravljen sprejeti razširitev pododbora desetih, da bi vanj vključili še druge države poleg desetih držav. V zvezi s tem predlaga ustanovitev mednarodnih policijskih sil, ki bi bile na razpolago OZN. Predlagal je tudi, naj se okrepi mehanizem OZN za mirno reševanje sporov. Predlagal je, naj se države zatekali k mednarodnemu razsodišču, in je podprl predlog glavnega tajnika, naj prilagodi v tem smislu. Sovjetske jedrske poskuse je Stevenson označil za terorja».

Na odgovoru je Zorin ostro obsodil ZDA, ker so glasovale proti resoluciji o neatomskem področju v Afriki, hkrati pa zatrjujejo, da sovjetsko stališče glede jedrskih poskusov ni korektno. Razprava se bo nadaljevala v petek.

Sinoči je skupščina nadaljevala na nočni seji razpravo o kolonializmu. Kolumbijski predstavnik je v glavnem podprl tezo kolonialistov v zvezi s sovjetsko resolucijo, ki določa, naj bi leta 1962 popolnoma odpravili kolonializem. Trdil je, da bi vsaka «naglica» bila «velika napaka». Liberijski delegat je zahteval takojšnjo neodvisnost za Alžirijo, Angolo, Mozambik in za vse druge afriške dežele, ki se borijo. Pozval je Nizozemsko in Indonezijo, naj obnovita pogajanja o Zahodnem Irianu.

Med razpravo o dekolonizaciji v glavni skupščini je pakistanski delegat zahteval, naj skupščina prekine to razpravo in nujno prouči položaj alžirskih zapornikov v Franciji. Predložil je v tem smislu resolucijo 34 afriških in azijskih držav, ki poziva Francijo, naj alžirskim zapornikom prizna položaj političnih zapornikov, zato da omogoči takojšnji konec gladovne stavke. Francoski delegat se je uprl diskusiji o tem in je s člani svoje delegacije zapustil dvorano.

Skupščina je nato sklenila prekiniti razpravo o kolonializmu in je začela takoj razpravo o položaju Alžircev v Franciji. Nekateri afriški in azijski delegati so obrazložili resolucijo in zatem je ameriški delegat sporočil, da se bo vzdržal glasovanja, češ da bi sprejem resolucije «neugodno učinkoval na položaj zapornikov in na pogajanja», pa tudi zaradi tega, ker se ne strinja s postopkom skupščine. Dodal je, da ZDA želijo, naj bi z alžirskimi jetniki ravnali po človečanskih načelih in da se ZDA stalno zanje zanimajo.

Skupščina je zatem odobrila z 62 glasovi in 31 vzdržanimi afriško-azijsko resolucijo. Pozneje so delegacije Irske, Velike Britanije, Italije, Grčije, Kolumbije in Izraela obrazložili vzrok, zaradi katerega so se vzdržali.

Češkoslovaški delegat je podprl sovjetsko resolucijo in obsodi ZDA, ki nudijo vojaško pomoč južnovietnamski vladi.

Tudi japonski delegat se je izrekel proti določitvi roka za ukinitev kolonializma. Razprava se je nadaljevala nocoj.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Stavka državnih nameščencev

RIM, 15. — Predstavniki CGIL, UIL in CISNAL potrjujejo, da bodo nameščenci ministrstva za kmetijstvo ter ministrstev za obrambo, javna dela, trgovske mornarice, zunanje trgovine in zdravstva stavkali 17. in 18. t.m., nameščenci prosvetnega ministrstva pa bodo stavkali 16., 17. in 18. t.m. Omenjeni predstavniki so imeli danes razgovor z državnim podtajnikom zakladnega ministrstva Penazzatom, ta razgovor pa ni prinesel nobenih novih elementov, na podlagi katerih bi mogli spremeniti sklep o stavki.

Pristaniški delavci v Benetkah in Margheri (okrog 700) pa so danes stavkali od 10. do 12. ure v znak protesta proti sedanji tendenci industrijskih kompleksov, da se za tovarjenje in raztovarjanje poslužujejo lastnih nameščencev.

Aden zahteva neodvisnost

ADEN, 15. — Ljudski ustavni kongres v Adenu je poslal angleškemu ministru za kolonije Maudlingu brzojavko, v kateri poudarja, da mora Aden dobiti neodvisnost v letu 1963. Brzojavka zahteva za Aden pravico do samoodločbe.

Konferenca zahodnih zunanjih ministrov

WASHINGTON, 15. — Predstavnik državnega departmaja je danes sporočil, da se bo začela prihodnji mesec v Parizu konferenca zunanjih ministrov ZDA, Velike Britanije, Francije in Zahodne Nemčije ob priliki sestanka ministrskega sveta NATO. Na konferenci bodo razpravljali o «vprašanjih skupnega interesa». Gornje sporočilo so objavili po enournem razgovoru, ki ga je Rusk imel z angleškim in francoskim veleposlanikom. Francoski poslanik je izjavil novinarjem, da so na razgovoru razpravljali o vprašanjih Južnovzhodne Azije in Konga. O Nemčiji in Berlinu niso govorili.

Vinogradov pri de Gaullu

PARIZ, 15. — General de Gaulle je sprejel danes sovjetskega poslanika v Parizu Vinogradova in se z njim razgovarjal 35 minut. Vinogradov je po razgovoru izjavil časnikarjem: «Kakor storim vsakikrat, ko se vrnem iz SZ, sem obiskal generala de Gaulla. Slo je torej za običajni vljudnostni obisk. Francoskemu predsedniku sem obrazložil, kaj se je zgodilo na 22. kongresu KP SZ. Govorila sva tudi o raznih vprašanjih in še posebno o Nemčiji.

Zaprti alžirski ministri nadaljujejo gladovno stavko

Trije maroški ministri si prizadevajo da bi dosegli popustljivost de Gaulla

Po razgovoru z de Gaullom in de Murvillom so imeli včeraj triurni razgovor z Ben Belo in njegovimi tovariši - Izjava alžirskih ministrov - Solidarnostna gladovna stavka Alžircev v Kairu - Enourna protestna stavka na vsem arabskem svetu

PARIZ, 15. — Trije alžirski ministri, ki so jih predvčerajšnjim pripeljali v bolnišnico, so danes objavili naslednjo skupno izjavo: «Alžirski ministri protestirajo proti tendencioznemu tolmačenju izjave, ki jo je včeraj objavil v njihovem imenu advokat Abdalah.

Pojasnjujejo, da so začeli gladovno stavko: 1. Iz solidarnosti do svojih alžirskih bratov, ki so zaprti v zaporih, da dosežejo politični režim. 2. Da dosežejo svojo izpustitev. 3. Šli bodo do kraja. 4. Davi so odklonili zdravniški pregled prof. Hamburgerja, prav tako kakor odklanjajo sleherno zdravljenje, ki se jim predlaga.»

Ministri so zelo šibki. Odklanjajo zdravniški pregled in pijejo samo mineralno vodo.

Davi je tri ministre obiskal član maroške vlade dr. Katib. Popoldne so se trije maroški ministri, ki so se sinoči sestali z de Gaullom, razgovarjali s francoskim zunanjim ministrom de Murvillom. V teku dneva so obiskali pet alžirskih ministrov od katerih so trije v bolnišnici v Garchesu, dva pa v bolnišnici Presnes. Maroški ministri bodo odpotovali iz Pariza jutri zjutraj.

Trije maroški ministri so po današnjem dolgem razgovoru z zunanjim ministrom de Murvillom obiskali Ben Belo in ostala dva ministra v bolnišnici. Poročali so jim o svojih razgovorih. Z njimi so ostali na razgovoru tri ure.

Zatrjuje se, da so maroški ministri uspeli pripraviti z de Gaullom in z de Murvillom nekak osnutek sporazuma. Če bo sporazum spopolnjen in če ga bodo Alžirci sprejeli, bodo francoske oblasti baje izboljšale režim za vse zaprte Alžirce v Franciji. V tem primeru bi gladovna stavka prenehala in bi eventualno določili začetek pogajanj.

Medtem so sporočili, da so drugih 25 Alžircev pripeljali iz zapora v Nimesu v bolnišnico, ker se je njihovo zdravstveno stanje zelo poslabšalo. Pravosodni minister je imenoval danes zdravniško komisijo, ki bo imela nalogo bedeti nad zdravljem Ben Bele in njegovih tovarišev.

Sinoči sta pisatelj Jean Paul Sartre in profesor Laurent Schwartz imela tiskovno konferenco v zvezi s petnajst tisoč Alžirci, ki so zaprti v francoskih zaporih. Sartre je izjavil, da so Alžirci začeli stavkati, ker so francoske oblasti začele ukinjati politični režim v zaporih. Pripomnil je, da zaporniki niso imeli drugega sredstva za borbo proti temu nego svoje življenje. Pripomnil je, da se nekateri dobro zavedajo, da bodo umrli, a vendar nadaljujejo borbo. Zdravnik Jean D'Alsace je izjavil, da je gladovna stavka smrtno nevarna začenši s tretjim tednom gladovanja, ki se je pravkar začel. Profesor Schwartz pa je orisal nevzdržno stanje v zaporih in je pripomnil: «Ne pozabimo, da se neka dežela sodi po njenih zaporih».

V zvezi z atentatom, ki je bil izvršen proti univerzitetnemu profesorju Godementu, ki je po demonstracijah Alžircev 17. in 18. oktobra dovolil nekemu študentu, da je v univerzitetni dvorani govoril proti rasizmu, nadaljujejo združenja profesorjev in študentov protestno akcijo. Danes je na številnih francoskih univerzah bila stavka docentov in študentov. V Parizu je stavka zavzela še posebno velik obseg. Okoli tri tisoč študentov in petdeset profesorjev se je zbralo na dvorišču sorbonske univerze. Profesor Lastler je ob tej priložnosti obsodil sistematično kampanjo ustrahovanja proti univerzam. Pripomnil je, da je univerza postala tarča, ker je na vsem svetu simbol svobode in demokracije. Zatem so študentje in profesorji odšli v sprevodu pred stanovanje profesorja Godementa ter vzklikali proti OAS in rasizmu. Policija je skušala demonstrante večkrat razgnati, in je nekatere tudi aretirala, vendar pa ni prišlo do hujših incidentov. Posebna delegacija skupščine znanstvenih fakultet na Sorboni je odšla v Elizejsko palačo, kjer je predložila resolucijo, ki opozarja na atentate in grožnje proti številnim članom univerze ter zahteva, naj vlada zagotovi spoštovanje zakonitosti ter učinkovito zaščito ljudi in premoženja pred terorizmom. Resolucija ugotavlja tudi, da nekaznovanje nekaterih zločinov lahko pripelje samo do še hujših neredov.

V Kairu je nad tisoč Alžircev, ki živijo v tem mestu, začelo danes gladovno stavko za 24 ur iz solidarnosti z zaprtimi Alžirci v Franciji. Ženi alžirskih ministrov Mohameda Hiderja in Aita Ahmeda sta sporočili, da bosta nadaljevali gladovno stavko, dokler ne bosta njuna moža izpuščena.

Arabska liga je razglasila enourno splošno protestno stavko v vsem arabskem svetu od jutri opoldne.

V New Yorku je afriško-azijska skupina sklenila, da bo zahtevala, naj se zadeva nujno predloži v proučitev skupščini OZN.

Italijanski protest v Bonnu

RIM, 15. — Italijansko zunanje ministrstvo izjavlja, da je informacija zahodnonemške agencije DPA, češ da je Fanfani avgusta predlagal Hruščevu «poseben načrt» glede Berlina, povsem lažna in ima tendenciozni namen.

V zvezi s tem je bil italijanski poslanik v Bonnu Guidotti pooblaščen, da opozori zahodnonemško vlado na ravnanje zahodnonemške agencije.

Grška opozicija ne priznava vlade

ATENE, 15. — Parlamentarna skupina zveze centra, ki je pri zadnjih volitvah dobila sto sedežev od skupnih tri sto, je objavila proglas, v katerem pravi, da ne priznava Karamanlisove vlade kot zakonite vlade v deželi.

«Obsojamo nasilje in potvorbe, ki so prekršile demokratični režim v deželi, zadušile pravo voljo grškega ljudstva in spremenile ljudsko manjšino Karamanlisove stranke v parlamentarno večino in v vlado dežele,» je rečeno v proglasu. Dalje pravi zveza centra, da bo nadaljevala neizprosno borbo v obrambo demokracije.

Močan potres v Cosenzi

COSENZA, 15. — Okrog 2. po polnoči so v Cosenzi občutili močan potresni sunek. Pred sunkom je vse prebivalce zbudilo silovito bobnenje. Za sedaj še ne poročajo o kaki škodi.

V pričakovanju smernic vodstva KPI

Navidezno zatišje po diskusiji o temah in pomenu 22. kongresa

«Unità» ni objavila odgovora Togliattija na kritike članov centralnega odbora - Prepoved reklame za tobačne izdelke

(Od našega dopisnika)

RIM, 15. — Po razburljivi diskusiji v centralnem odboru KPI (delen odraz te diskusije smo imeli priliko čitati tudi v strankinem glasilu «Unità», nismo pa mogli čitati — in to prvič proti dosedanjemu običaju — Togliattijevega odgovora na diskusijo), je zavladalo navidezno zatišje. Zdi se, kakor da so se Togliatti in njegovi najožji sodelavci v vodstvu stranke zgrozili nad obsegom diskusije, ki jo je potek 22. kongresa KPSZ sprožil v italijanski KP. Menimo, da tak občutek ni neupravičen, če pomislimo, da je kritika nekaterih članov centralnega odbora, ki so se udeležili diskusije, zadevala tudi Togliattija samega in dosedanjo politiko vodstva stranke.

Toda nemogoče bo povsem zadušiti diskusijo «o temah in pomenu» 22. kongresa KP SZ tudi kljub temu, da je tajništvo napovedalo, da bo vodstvo KPI, ki se bo sestalo prihodnji petek, «določilo in označilo razvoj, ki ga *morata* (podčrtali mi; op. ur.) imeti diskusija in kampanja stranke o temah in pomenu 22. kongresa KPSZ». V vodstvu stranke to ne bo težko, ker ima tam Togliatti večino (pa tudi tu ne bo šlo vse gladko); toda v centralnem odboru je «odnos sil» precej drugačen, kakor je pokazala tudi diskusija sama. Tu je Togliattija «rešil» Scoccimarro, ki še vedno zagovarja zastarelo kominformovsko politiko in pomeni spričo tega tudi zanj precej sumljivo podporo.

Diskusija o poročilu Togliattija pa je zanimiva tudi zaradi tega, ker je prvič javno priznala obstoj različnih «struj» znotraj KPI: okrog Togliattija se zbira «stara garda», ki je do sedaj opravičevala in poveličevala vse, kar se je dogajalo v SZ (Ob smrti Stalina je Togliatti dejal v poslanski zbornici celo, da je «Josip Stalin velikan misli in velikan akcije; po njem se bo imenovalo celo stoletje»); proti tej gardi se okrog Amendole zbira mlajša generacija, ki se je naveličala nemo požirati vse, ima oster posluh za protislovja dosedanjega «diplomatskega» vodstva stranke in zahteva temeljito reformo tako imenovanega «demokratičnega centralizma», ki ni bil kos stalinistični degeneraciji; končno je tu še skupina zakrknjenih stalinistov (Scoccimarro, D'Onofrio, Secchia, Li Causi), ki pa v stranki sicer nima večjega vpliva, vendar pa utegne predstavljati rezervo vodstva proti pritisku mlajše generacije.

Pozicije teh «struj» so torej jasno začrtane. Na seji vodstva KPI bo Togliatti «določil in označil» smernice, po katerih se mora razvijati diskusija o temah in pomenu 22. kongresa v krajevnih strankinih organizacijah, da ne bi slučajno nastale težkoče in nevarnosti tudi za Togliattija samega. Voditelj KPI se je do sedaj še vedno izkazal za spretnejšega od svojih notranjih nasprotnikov; vendar pa smo mnenja, da se je od zloglasne resolucije Informbiroja do danes nabralo že toliko vprašanj, ki še vedno čakajo na odgovor, da temeljite diskusije o vseh teh vprašanjih ne bo moč več zadušiti.

Poslanska zbornica je zaključila razpravo o zakonskem osnutku, ki vsebuje novo ureditev delovnih pogodb za določeno razdobje. Minister za delo Sullo je poudaril med drugim, da to novo ureditev terjajo dvojna zahteva: «proces, ki je v teku

(Nadaljevanje na 2. strani)

Cerettijeve izjave o obisku v FLRJ

BEOGRAD, 15. — Delegacija naprednega zadružnega gibanja Italije, ki je pod vodstvom Giulia Cerettija obiskala Jugoslavijo, je danes po petdnevnem obisku odpotovala v Rim. Med bivanjem v Jugoslaviji je delegacijo sprejel predsednik republike maršal Tito. V izjavi tisku je Ceretti pred odhodom poudaril, da je pri jugoslovanskem kmetijstvu videl koncentracijo modernih proizvajalnih sredstev, s katerimi se na socialističnih posestvih maksimalno izkorišča zemljišče s čimer se istočasno veča vpliv na individualne proizvajalce, da tudi oni sprejmejo napredni način proizvodnje. «Ta napredna pot, s katero bo Jugoslavija popolnoma uspela, je poudaril Ceretti, omogoča pot socialističnega razvoja jugoslovanskega kmetijstva.»

— Na 22. kongresu smo razkrinkali albansko partijo. Ali niso to storili Jugoslovani že davno prej?

— Vidiš, tavariš, zato so pa oni revizionisti. Zakaj niso počakali na 22. kongres?

Dokument CGIL za 5. kongres SSZ

CGIL PROTI VOJAŠKIM BLOKOM

Dokument poudarja načelo samostojne funkcije vseh sindikalnih organizacij

RIM, 15. — CGIL je pripravila za peti kongres *Svetovne sindikalne zveze* poseben dokument, v katerem je najprej rečeno, da se je povečala mednarodna napetost in da so nastale nove grožnje za mir, ki so postale še večje zaradi poostrenega delovanja imperializma. Kot v drugih deželah, tako prireja tudi v Italiji delavski razred manifestacije za mir, da bi odstranil grožnjo vojne. Te manifestacije za mir se povezujejo z borbo proti velikim monopolom, proti njihovemu kolonialističnemu izkoriščanju in proti njihovemu napadu na demokracijo. Dogovori za dosego mirovnih smotrov bodo doseženi s pogojem, da se celotno sindikalno gibanje trdno poveže s terenom, na katerem deluje. Sindikati morajo biti proti razdelitvi sveta na vojaške bloke, boriti se morajo za miroljubne rešitve slehernega vprašanja s pomočjo pogajanj, razkrinkati sleherno akcijo, ki slabša mednarodni položaj.

V dokumentu CGIL se nato poudarja, da italijanski delavci zahtevajo zlasti: mirno in demokratično rešitev nemškega in berlinskega vprašanja, ki naj izhaja iz sedanje politične stvarnosti spričo obstoja dveh nemških držav; likvidacijo ostankov kolonializma in prekinitev s silami neokolonializma, zlasti pa zahtevajo priznanje neodvisne Alžirije; izvedbo splošne in nadzorovane razorožitve s pomočjo pogajanj ter razvoj gospodarstva in socialni napredek.

Poleg tega zahteva CGIL izvajanje konkretnih ustvarjalnih pobud, ki naj se pri posameznih kategorijah in podjetjih povežejo z zahtevami po socialni in gospodarski emancipaciji. Dalje je v dokumentu CGIL obširno obrazložen gospodarski in sindikalni položaj.

CGIL nato poudarja, da je osnovno načelo utrditev oblasti sindikata in njegove avtonomne funkcije, ki mora razbiti sleherni poskus podrejevanja režimu. To načelo mora veljati za vsa sindikalna gibanja. Prav okrog tega osnovnega vprašanja mora priti do enotnosti V okviru te enotnosti se nato lahko razvijajo in dosežejo sporazumi, ki morajo pripeljati do enotnih in koordiniranih akcij, ki naj zajamejo vse izkušnje raznih sindikalnih organizacij ne glede na njihovo pripadnost posameznim mednarodnim sindikalnim organizacijam.

V zvezi z razširitvijo *Skupnega evropskega tržišča* pa poudarja CGIL nujnost okrepitve in razširitve *Koordinacijskega sindikalnega odbora v Skupnem evropskem tržišču* v smeri enotnih odnosov med vsemi evropskimi sindikati. Proces monopolistične koncentracije v SET, ki povzroča tudi krizo v kmetijstvu, kaže, da je še bolj važen problem zavezništva med delavci in kmeti za izvajanje agrarne reforme. Ta politika mora voditi borbo proti kapitalističnemu razvoju in proti oblasti velikih monopolov na podeželju in mora utrditi borbeno fronto za splošni socialni napredek in za demokracijo.

Nato se v dokumentu CGIL poudarja, da je proces neodvisnosti v afriških deželah in prebujanje v nerazvitih deželah Južne Amerike in Azije razbil kolonialni sistem in prizadejal hud udarec svetovnemu imperializmu.

Južna Tirolska pred OZN

NEW YORK, 15. — V posebnem političnem odboru OZN se je začela razprava o Južni Tirolski. Prvi je govoril avstrijski zunanji minister Kreisky. Izjavil je, da bi morali po mnenju avstrijske vlade imenovati mednarodno komisijo sedmih članov, ki naj bi poskrbela za naglo rešitev južnotirolskega vprašanja. Ta komisija bi morala pripraviti svoje sklepe v okviru in duhu pariškega sporazuma, ki določa med drugim, da se nemškemu prebivalstvu v bocenski pokrajini zagotovi popolna enakopravnost z italijanskim prebivalstvom v okviru posebnih določb, ki naj zaščitijo etnični in kulturni značaj ter gospodarski razvoj nemškega prebivalstva.

Kreisky je dodal, da se Avstrija ni odločila z lahkim srcem spet postaviti zadevo pred OZN zaradi dobrih odnosov med Italijo in Avstrijo. Omenil je lansko razpravo pred OZN in poudaril, da je ta razprava pripeljala do uveljavitve pravice južnotirolskih Nemcev do popolne enakopravnosti z Italijani ter do priznanja pravice Avstrije, da vodi pogajanja o tem. Spomnil je na določbo resolucije OZN, ki je pozivala obe strani, naj začneta pogajanja, v primeru neuspeha pa naj iščeta rešitev sporov z vsemi drugimi sredstvi, ki jih določa listina OZN in tudi s predložitvijo zadeve mednarodnemu razsodišču

Omenil je zatem izjavo, ki jo je on podal italijanskemu zunanjemu ministru Segniju januarja 1961 v Milanu in pozneje v avstrijskem parlamentu. Tedaj je Kreisky poudaril, da se res zadovoljiva rešitev vprašanja Južne Tirolske ne more doseči drugače nego z uveljavitvijo načela pravice do samoodločbe; dodal pa je, da se kljub temu avstrijska vlada v celoti zaveda, da taka rešitev ni izvedljiva, in da bi vsak poizkus rešitve vprašanja na podlagi pravice do samoodločanja «vnesel hude motnje v demokratično Evropo».

Zato je mnenja, da je treba rešitev iskati v izvedbi čl. 2 pariškega sporazuma, t.j. z uvedbo popolne deželne avtonomije za sedanjo bocensko pokrajino.

«Če Avstrijci, je nadaljeval Kreisky, v interesu ohranitve miru ne postavljamo zahteve po samoodločbi, moramo vendarle vztrajno zahtevati, naj se južnotirolskemu ljudstvu prizna pravica do avtonomije. Naša zahteva je zmerna, ker prava avtonomija je izvedljiva v okviru italijanskih meja in v okviru sedanje italijanske ustave, ker njen 114. člen predvideva ustanovitev avtonomnih dežel. Prav tako bi ta rešitev bila v skladu s členom 2 pariškega sporazuma.

Zatem je minister omenil dosedanja italijansko - avstrijska pogajanja in pripomnil, da so imela neuspeh zaradi italijanske nepopustljivosti.

Dodal je, da je avstrijska vlada 4. julija poslala avstrijski vladi noto, v kateri obrazložuje svojo zahtevo, naj bi imenovali mednarodno preiskovalno komisijo, ki naj bi ugotovila dejansko stanje. Toda italijanska vlada sploh ni odgovorila, in zato je avstrijska vlada bila prisiljena predložiti zadevo skupščini OZN, preden poteče rok za predložitev.

Glede komisije, ki jo Kreisky predlaga, pravi, da bi njeno sestavo in njeno delovanje lahko določili na podlagi evropske konvencije za mirno reševanje sporov v zvezi s postopkom sprave in arbitraže. Pripomnil je, da pariški sporazum predvideva, da se prebivalstvu Južne Tirolske prizna izvajanje avtonomne zakonodajne in izvršilne oblasti.

Kar se tiče italijanskih obtožb, da je avstrijska vlada delno odgovorna za teroristične atentate v Italiji, je minister Kreisky izjavil, da je avstrijska vlada pripravljena sprejeti vsak čas komisijo OZN, ki naj izvede preiskavo v zvezi s temi obtožbami. Na koncu je Kreisky pozval OZN, naj pomaga, da se najde pravična rešitev spora.

Ker ni bilo drugih govornikov, je bilo nadaljevanje razprave odloženo na jutri popoldne, ko bo govoril italijanski zunanji minister Segni.

Bakarić o razgovorih z voditelji PSI

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 15. — Nocoj se je vrnil iz Rima v Zagreb dr. Vladimir Bakarić, ki je vodil delegacijo Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, ki je kot gost Socialistične stranke Italije obiskala Italijo. V razgovorih z zastopniki tiska je dr. Bakarić izjavil, da so oblike sodelovanja med Socialistično stranko Italije in Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije zelo različne. Kot primer je navedel medsebojne obiske delegacij voditeljev Socialistične zveze in Socialistične stranke Italije in stike ostalih organizacij, kot je na primer zadružna organizacija. Obisk delegacije Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije je po mnenju Bakarića samo ena izmed oblik sodelovanja z Italijansko socialistično stranko.

«Naše sodelovanje z delavskim gibanjem Italije se bo še nadalje razširilo,» je dejal Bakarić in dodal, da se je jugoslovanska delegacija med obiskom sestala skoro z vsemi člani vodstva PSI in imela zelo plodne razgovore o zunanji politiki, posebno glede ohranitve miru. Delegacija je obiskala razna mesta in večje število organizacij ter je imela priložnost razgovarjati se o različnih oblikah političnega delovanja.

«Lahko rečem, je izjavil Vladimir Bakarić, da smo med našim bivanjem v Italiji bili povsod zelo prisrčno sprejeti in da smo v naših diskusijah prišli do zelo visoke stopnje medsebojnega razumevanja.» Bakarić je poudaril, da se je pri teh razgovorih pozitivno ocenila beograjska konferenca vloga nevezanih držav, njihovi napori za ohranitev miru kakor tudi napori za popolno osvoboditev kolonialnih narodov. V razgovorih so se prav tako približale ocenitve odnosov do različnih tendenc v delavskem gibanju Zahodne Evrope. «Italijanski socialisti, je rekel Bakarić, bodo razpravljali prav tako o svojem sodelovanju s komunisti, socialdemokrati in demokristjani posebno na področju občinskih uprav.»

B. B.

Začasna ustava Sirije

DAMASK, 15. — Danes so objavili začasno ustavo Sirije, ki bo predložena v referendum 1. decembra.

Na podlagi začasne ustave bo morala nova ustavodajna skupščina, ki bo izvoljena istočasno z referendumom, imenovati svojega predsednika in nato izvoliti predsednika republike, katerega mandat bo trajal pet let.

V pričakovanju uveljavitve dokončne ustave bo sestavljena nova vlada, ki bo imela izvršilno oblast v skladu z ustavo od 5. septembra 1950, ki je bila v veljavi v trenutku združitve Sirije z Egiptom.

Ukinitev sankcij proti San Domingu?

WASHINGTON, 15. — Ameriška vlada je predložila posebni komisiji za San Domingo Organizacije ameriških držav (OSA) osnutek resolucije, ki predlaga delno ukinitev gospodarskih sankcij proti San Domingu, ki so jih uvedli preteklega januarja. Resolucija navaja napredek, ki so ga na San Domingu dosegli na poti demokratizacije režima, hkrati pa priporoča, naj se še nadalje spremlja razvoj položaja, preden bi sprejeli sklep, da vlada San Dominga «ne predstavlja več nevarnosti za mir in varnost ameriškega kontinenta».

MEKSIKO, 15. — Nehru je prišel nocoj v Meksiko, kjer bo ostal tri dni na uradnem obisku.

LONDON, 15. — Britanski državni podtajnik za trgovino je sporočil v spodnji zbornici, da se bodo v kratkem začela angleško-sovjetska trgovinska pogajanja. Junija so britanski predstavniki predlagali, naj se celotna vrednost trgovinske izmenjave med obema državama prihodnje leto podvoji.

ADIS ABEBA, 15. — Etiopski tisk javlja, da je bil sklenjen sporazum s sovjetsko vlado za zgraditev petrolejske rafinerije v Asabu. Stroški bodo znašali 30 milijonov dolarjev. Delo se bo začelo v kratkem.

Nadaljevanja

OZN

(Nadaljevanje s 1. strani)

V odboru za skrbništvo sta včeraj govorila voditelja osvobodilnega gibanja Gvineje in Kapverdskih otokov Henri Labery in Jean Ko-Gomis.

Labery je izjavil, da je njegovo gibanje odločeno napraviti konec sramotnemu izkoriščanju prebivalstva v Gvineji in na Kapverdskih otokih, in je dodal, da bo to gibanje sprejelo pomoč, toda brez političnih pogojev.

Izjavil je, da je v Gvineji in na Kapverdskih otokih 99 odstotkov domačega prebivalstva nepismenega, ker portugalske oblasti ne dovoljujejo izobraževanja domačega prebivalstva. Dalje je Labery izjavil, da so pogoji na otoku sedaj slabši kakor pred petdesetimi leti, in je dodal: «Naše prebivalstvo je pripravljeno upreti se tudi jutri, če bomo to zahtevali. Toda nočemo, da bi se v Gvineji ponovilo to, kar se je zgodilo v Angoli. Če pa bomo prisiljeni, bomo nastopili.»

Labery je nato zahteval, naj OZN pozove Portugalsko, da preneha zatiralne ukrepe v Gvineji, ter naj v to deželo odide posebna komisija OZN, da prisili Portugalsko, da izpusti politične zapornike ter da s pomočjo pogajanj prizna neodvisnost Gvineje in Kapverdskih otokov. Ko-Gomis se je pridružil temu, kar je izjavil Labery.

V glavni skupščini so včeraj ponovili glasovanje za nestalni sedež v Varnostnem svetu, ki pripada do konca leta Turčiji. Romunija in Filipini se potegujejo za ta sedež, toda do sedaj ni nobena dobila potrebnih dveh tretjin glasov. Zato so nadaljevanje glasovanja odložili na poznejši čas.

Zatem je skupščina izvolila Indijo in Jugoslavijo v gospodarski in socialni svet OZN.

Afganistan, Cejlon, Irak, Jugoslavija, Maroko, Nepal, Nigerija, Sudan in Venezuela so predložile finančnemu odboru OZN resolucijo, s katero pozivajo, naj ima vsaka država članica vsaj pet mest v uradih OZN, da se zagotovi pravičnejša zemljepisna razdelitev teh mest.

Sovjetski stalni delegat v OZN Zorin je poslal glavnemu tajniku pismo, v katerem obtožuje ZDA, da so krive, ker ni še začel delovati odbor OZN za vesolje, ki je bil ustanovljen pred dvema letoma. Zorin dodaja, da ZDA in njih vojaški zavezniki nasprotujejo sovjetski tezi o sestavi tega odbora, katerega naloga je proučiti uporabljanje vesolja v miroljubne namene. V odboru je sedaj 27 članov (12 zahodnih predstavnikov in 7 vzhodnih predstavnikov).

Italija

(Nadaljevanje s 1. strani)

v vsem zahodnem svetu in ki skuša spremeniti delovno razmerje iz izključno pogodbenega razmerja v popolnoma socialno razmerje; po drugi plati pa potreba po utrditvi položaja, v katerem se nahajajo delavci nasproti delodajalcem znotraj podjetja». Po govoru ministra so poslanci odobrili posamezne člene osnutka, nato pa so celotni zakon odobrili z 298 glasovi, proti pa je glasovalo le 21 poslancev.

V senatu so začeli z razpravo o načrtu za gospodarsko obnovo Sardinije. Poročevalec manjšine Lussu je predočil gospodarsko-socialni položaj Sardinije in govoril o kmetih, delavcih, poljskih delavcih, spolovinarjih in tudi malih posestnikih, ki vsi zapuščajo zemljo, ker ne more nuditi zaposlitve. Lussu je kritiziral vladni načrt, ker gre pri tem za «izredni program», za Sardinijo pa bi po njegovem mnenju morali pripraviti «organski načrt» za gospodarsko obnovo in razvoj otoka. Tudi komunist Gianquinto je kritiziral vladni načrt in dodal, da v tej obliki «omejuje avtonomijo dežele». Razpravo bodo nadaljevali jutri.

Komisija za higieno in zdravstvo je v zakonodajni instanci odobrila zakonski predlog, ki prepoveduje vsakršno reklamo domačih in tujih tobačnih izdelkov; kršitelji se kaznujejo z globo od 20 do 200 tisoč lir, v primeru ponovnega prekrška pa od 200 tisoč do 2 milijona lir.

A. P.

Resolucija treh v zvezi s Kongom

NEW YORK, 15. — V Varnostnem svetu so Cejlon, Liberija in ZAR predložile načrt resolucije, ki pooblašča glavnega tajnika OZN, da začne odločno akcijo in da po potrebi uporabi tudi silo za aretacijo plačancev v Katangi. Resolucija obsoja secesionistično delovanje katanških pokrajinskih oblasti ob pomoči od zunaj in ob pomoči tujih plačancev. Dalje obsoja oboroženo delovanje proti Združenim narodom in njihovemu osebju ter poziva glavnega tajnika, naj prepreči, da bi se plačanci, ki bodo izgnani iz Katange, mogli vrniti, vse države članice pa poziva, naj ne podpirajo odcepitve Katange materialno in na kateri koli drug način.

Glavni tajnik OZN U Tant je poklical predstavnika OZN v Katangi O'Briena v New York na posvetovanja. Ta je že odpotoval iz Elisabethvilla. Prav tako je v ta namen odpotoval v New York poveljnik čet OZN v Kongu general McKeown.

O'Brien je potrdil, da so enote kongoške vojske vkorakale v Albertville, ki je največje mesto v Severni Katangi. Predstavnik plemena Baluba Ilunga Mwamba je prevzel oblast in je postavil občinsko upravo odvisno od osrednje kongoške vlade.

Predstavnik OZN je nocoj izjavil, da je glavni tajnik OZN U Tant sklenil osebno zanimati se za novi položaj v Kongu in je pooblastil predstavnika OZN v Kongu, da sprejme «vse mogoče ukrepe za vzpostavitev reda in zakonitosti» v Severni Katangi in v Kindu (pokrajina Kivu).

Včeraj so ob navzočnosti več tisoč domačinov ustoličili v Albertvillu novo oblast. Med svečanostjo je poveljnik kongoških čet pozval prebivalstvo, naj bo mirno, in je dodal, da bodo Evropejci, ki bodo ostali na svojem mestu, dobrodošli. Napovedal je stroge ukrepe proti vsem, ki bodo nosili orožje.

V zvezi s trinajstimi italijanskimi letalci ki so jih v Kindu ujeli kongoški vojaki, se je U Tant razgovarjal danes z italijanskim zunanjim ministrom Segnijem. Ta se je razgovarjal tudi s kongoškim zunanjim ministrom Bombokom. Iz Rima pa je odpotoval danes z letalom v Kongo general italijanskega letalstva Alessandro Cerutti.

General Lundula se je danes popoldne vrnil v Kindu, da skuša še enkrat doseči izpustitev trinajstih italijanskih letalcev, ki so jih kongoški vojaki ujeli v soboto misleč, da so belgijski padalci, ker so govorili francoski. Predstavnik OZN je izjavil, da bodo nastopili s silo, če bo tudi današnje posredovanje, kakor včerajšnje, brez uspeha. Včeraj je Lundula odšel v Kindu s kongoškim notranjim ministrom in s civilnim predstavnikom OZN v Stanleyvillu. Predstavnik OZN je izajvil, da je morala celotna delegacija odpotovati v vsej naglici v Stanleyville. Lundula je dosegel samo, da so se kongoški vojaki umaknili z letališča, ki je sedaj spet pod poveljstvom malajskih vojakov, ki so v sklopu OZN. Kar se tiče italijanskih ujetnikov, je polkovnik Pakassa, ki vodi kongoške čete v Kindu, izjavil da so zbežali.

Popoldne je predstavnik OZN v Leopoldvillu izjavil, da se pogajanja za izpustitev italijanskih ujetnikov nadaljuje.

Z železniške postaje Genova - Pegli je neki vagon, ki se je iztiril, padel na Ul. Varenna. Prav v tistem trenutku ni bilo na tistem mestu nikogar in tako se je nezgoda, ki bi lahko imela kaj hude posledice, končala brez kakih žrtev ali posebne škode

Velika izguba za slovensko medicinsko znanost

Akademik Božidar Lavrič včeraj v Ljubljani umrl

Med vojno je bil glavni kirurg JLA in organiziral je kirurško službo na osvobojenem ozemlju - Bil je član številnih znanstvenih ustanov in nosilec mnogih odlikovanj

LJUBLJANA, 15. — V ljubljanskem sanatoriju Emona je umrl danes zjutraj po dolgi bolezni ugledni slovenski kirurg, akademik prof. dr. Božidar Lavrič.

Prof. dr. Božidar Lavrič se je rodil 10. novembra l. 1899 v Novi vasi pri Rakeku kot sin kmečke družine. Po specializaciji na kirurški kliniki v Parizu je služboval v Šibeniku, Zagrebu in Mariboru. L. 1946 je postal primarij kirurške klinike v Ljubljani in izvoljen je bil za rednega profesorja na tedanji medicinski fakulteti.

Takoj ob začetku okupacije je Lavrič stopil na pot revolucionarnega borca za svobodo. Pod njegovim vodstvom so se na ljubljanski kliniki šolali mladi kirurgi. Prof. Lavrič je osebno operiral in zdravil ranjene partizane in je bil najuglednejši agitator osvobodilne borbe med zdravniki. Po pobegu iz internacije v Italiji se je Lavrič priključil borcem italijanskega partizanskega gibanja. Decembra 1944 je prispel v Beograd in postal glavni kirurg Jugoslovanske ljudske armade. Tu mu je bila zaupana organizacija kirurške službe na osvobojenih delih jugoslovanskega ozemlja.

Svoje veliko znanje in izkustvo si je dr. Lavrič pridobil v največjih svetovnih medicinskih središčih. V sodelovanju z angleškimi, sovjetskimi in drugimi kirurgi je prinesel v Jugoslavijo moderno kirurško znanost in istočasno postal učitelj ter vzgojitelj mladih kirurških kadrov. Prof. Lavrič je postal pionir slovenske medicinske znanosti. V Sloveniji so po njegovi zaslugi zrasle nove medicinske ustanove, Ljubljana pa je postala znano središče moderne kirurgije. Prof. Lavrič je bil prvi slovenski kirurg, ki je uspešno opravil operacijo na odprtem srcu z aparaturo, ki so jo izdelali njegovi sodelavci. Za svoje veliko delo je prejel tudi Kidričevo nagrado.

Pokojni Lavrič je bil tudi podpredsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti in istočasno častni član Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu in Srbske akademije znanosti v Beogradu. Bil je prav tako častni doktor univerze v Nancyju.

Akademik prof. Lavrič je bil nosilec spomenice 1941, leta. Za svoje pionirsko delo na področju sodobne kirurgije in v organizaciji zdravstvene službe in za svoje humano delo je bil odlikovan z Redom zaslug za narod prve stopnje, Redom dela prve stopnje, Redom bratstva in enotnosti druge stopnje, Redom jugoslovanske zastave in mnogimi drugimi odlikovanji.

Pogreb posmrtnih ostankov preminulega akademika Lavriča bo v petek na državne stroške. Ob smrti prof. Lavriča so poslali sožalne brzojavke njegovi soprogi med drugimi predsednik Tito in podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj.

V gozdovih okrog Los Angelesa so se spet razbesneli hudi požari, ki so zajeli mnogo stanovanjskih hiš. Dva policaja in neki časnikar so rešili dva otroka, ki sta ostala v domači hiši, ne da bi se mogla sama rešiti iz goreče hiše

V narasli reki Lambro pri Paviji

Štirje možje so izginili v valovih ko se je brod sredi reke prevrnil

Žena brodarja je možu odsvetovala, da bi šel z brodom čez reko Od sedmih oseb na brodu so se tri rešile

PAVIA, 15. — Minulo noč se je prevrnil brod, ki povezuje Torre d'Arese in Valero Fratta preko reke Lambro in pri tem so utonili štirje delavci. Do nesreče je prišlo blizu Cachina Sacchella. Žrtve te nesreče so: 44-letni Santo Tesorini, 23-letni Giulio Viani, 28-letni Dante Maschi in 32-letni Antonio Bossolini. Trije njihovi tovariši pa so se rešili.

Večina delavcev je bila zaposlena pri podjetju «Boni» v Lodivecchio, ki se ukvarja s podiranjem drevja na posestvu Sacchella, kjer delavci začasno tudi spijo.

Skupina delavcev je prosila brodarja, naj bi jih prepeljal z brodom čez reko v neko gostilno v Torre d'Arese. Omenjeni Tesorini, ki je bil brodar, ni bil nad njihovim načrtom navdušen, vendar je pristal. Lambro, ki je sicer komaj 30 metrov široka reka, pa je bil zaradi močnega deževja močno deroč in ko je bil splav skoraj sredi reke, se je močna jeklena žica pretrgala in brod je bil prepuščen samemu sebi. Vodovje ga je prevrnilo. Štirje moški so takoj izginili med vodovje, trem pa je uspelo priplavati do obale. Njihovi klici na pomoč so privabili prebivalce kraja, ki so trem delavcem pomagali iz vode. Na kraj nesreče so prihiteli tudi karabinjerji in gasilci iz Pavie, ki so začeli iskati trupla utopljencev.

Do sedaj niso našli niti enega trupla. Deroča voda jih je verjetno odnesla daleč navzdol.

O nesreči so se izvedele še neke podrobnosti. Ko je zvonec poklical brodarja Tesorinija, ki je bil v okolici cenjen mož, mu je žena odsvetovala, da bi se spustil na naraslo reko. Tesoriniju pa se je zdelo, da lahko vseeno opravi težaven posel. (Kdor je uporabljal brod, si je prihranil kakih 12 km do najbližjega mostu.) Tesorini je že prepeljal prvo skupino ljudi, ki so potem odšli po svoji poti, nato pa se je vrnil še po druge. Brod je bil brez vesel in brodar ga je poganjal tako, da se je prijemal za vrv, napeto čez reko ter pritrjeno na eni strani na neki drog na drugi strani pa na drevo. Ko pa je bil brod sredi reke, je popustila vrv, pripeta za drevo. Brodar se je trudil, da bi se obdržal za vrv, pripeto na drugem bregu reke, toda to mu ni uspelo, kot je povedal eden izmed tistih, ki so se rešili. Vrv je Tesoriniju kmalu ušla iz rok in čoln je bil prepuščen valovom, nakar se je kmalu prevrgel.

Na vpitje matere, ki je nesrečo na reki bolj slišala kot videla, sta pritekli k reki tudi hčerki Tesorinija, 15-letna Maria Rita in 9-letna Luigina.

Tesorini je bil že štiri leta v službi občine kot brodar, konec leta pa je nameraval to delo opustiti. Imel pa je že pripravljen velik hlod, ki ga je hotel namestiti kot krajišče za vrv namesto starega in ne več zanesljivega drevesa.

Jacqueline in Nina za mir na svetu

WASHINGTON, 15. — Žena predsednika ZDA Jacqueline Kennedy in žena sovjetskega premiera Nina Hruščev sta pozvali vse ženske sveta, naj zastavijo ves svoj vpliv za ohranitev miru v svetu.

Ženi dveh najvišjih voditeljev na svetu sta izrazili svoja gledišča v odgovorih, ki sta jih dali neki ameriški pacifistični ženski organizaciji, ki ju je pozvala, naj se zavzameta za prekinitev oboroževalne tekme.

Jacqueline Kennedy je rekla: «Svoj veliki vpliv moramo zastaviti za ohranitev miru na svetu. Kot matere nas zaskrblja zdravje in blagostanje naših otrok in mož».

Nina Hruščev pa je rekla, da smatra za nujno «boriti se za splošno in popolno razorožitev». Ko bo ta cilj dosežen, «bomo izločili atomsko nevarnost in stalno grožnjo miru». In tedaj bodo matere mogle brez strahu misliti na bodočnost svojih otrok.

Radioaktivnost na Koroškem

DUNAJ, 15. — Iz Celovca poročajo, da se je radioaktivnost rastlinstva in tal v raznih krajih Koroške ob koncu oktobra povečala za desetkrat v primerjavi s količino sredi poletja. 12. novembra pa je radioaktivnost bila za 35-krat večja kot poleti. Kljub temu pa ta zastrupljenost, ki jo povzroča radioaktiven dež, še ne predstavlja neposredne nevarnosti.

Ozračje na Koroškem pa kaže razmeroma majhno povečanje radioaktivnosti, kar se razlaga z dejstvom, da pogosto deževje čisti zrak.

Hud potres toda kje?

FAENZA, 15. — Instrumenti observatorija Bendandi so registrirali izredno močan potres, do katerega naj bi prišlo približno 9.600 km daleč od Faenze. Tresljaji so se začeli ob 8.28 s celo vrsto začetnih znakov, ki so se vedno bolj večali in dosegli vrhunec 40 minut pozneje, ko so se valovi pokazali v vsej svoji veličini, in to prvenstveno v smeri jugovzhod. V zelo oddaljenem središču potresa je po mnenju strokovnjakov observatorija Bendandi moralo priti do strahotnih posledic potresa.

Tudi seizmografi v Tarantu in Paviji so zabeležili sunke potresa, ki bi moral biti nad 9000 kilometrov daleč v smeri proti vzhodu.

Na Švedskem so postavili epicenter v oddaljenosti okrog 7550 kilometrov od Uppsale. V New Yorku so ugotovili, da bi moral biti potres v oddaljenosti okrog 9.280 kilometrov v smeri proti Mongoliji, v Bostonu pa so kot verjetni epicenter določili Kurilske otoke severno od Japonske.

Teden dni čitanje Eichmannove obsodbe

JERUZALEM, 15. — List «Davar» piše, da se bo začelo branje razsodbe v Eichmannovem procesu 4. decembra in bo trajalo en teden. Najprej bo izrečena razsodba o krivdi bivšega polkovnika SS, nekaj dni pozneje pa se bo sodišče izreklo o kazni. Kot je znano, upošteva izraelski zakonik smrtno kazen za vojne zločine.

Deček je padel pod traktor

MORTARA, 15. — Giancarlo Pregnolato iz S. Angela Lomellina, star 13 let, je včeraj sedel na traktor, ki je bil poln vreč riža. Iz neznanih razlogov je šolar padel s traktorja in težka kolesa so ga zmečkala. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer je kmalu potem izdihnil.

Poskus samomora gledališke igralke

RIM, 15. — Gledališka igralka Clara Ribolla, stara 26 let, po rodu iz Neaplja, je skušala v svojem stanovanju v Ulici Monte Tomatico napraviti samomor. Zaužila je večjo količino uspavalnih sredstev in si je prerezala žile v zapestju. Dve njeni prijateljici, ki sta prišli na obisk, sta jo našli na divanu in jo pospremili takoj v bolnišnico, kjer so zdravniki napovedali, da bo že v treh dneh okrevala.

Deklica je umrla ker se je oparila

PESARO, 15. — Predvčerajšnjim se je 3-letna Mara Forlani igrala na dvorišču pri svojih dveh tetah; njena mati je namreč v bolnišnici zaradi operacije. Poklicali so jo in deklica je pritekla v kuhinjo. Toda zaletela se je v škaf, poln vroče vode, pripravljene za pranje. Padla je v vodo in se tako opekla, da je danes zaradi opeklin v bolnišnici umrla.

Ponarejeni bankovci za deset dolarjev

NEW YORK, 15. — Ameriška tajna služba je včeraj sporočila, da je mesto New York dobesedno preplavljeno z 10-dolarskimi potvorjenimi bankovci, ki so tako dobro ponarejeni, da jih ljudje ne morejo ločiti od pravih 10-dolarskih bankovcev. Načelnik tajne službe James Rowley je izjavil, da je stvar zelo resna in njegovim agentom še ni uspelo odkriti izvora te «poplave». Po njegovem mnenju kroži po New Yorku od 21. septembra dalje najmanj za 15.000 dolarjev potvorjenih bankovcev. Policija namerava začeti s kampanjo, da bi poučila ljudi, kako se ločijo ponarejeni bankovci od pravih.

220 žrtev orkana

MEXICO CITY, 15. — Orkan «Tara», ki je divjal po pacifiški obali Mehike vse od Guerrera do Acapulca, je terjal do sedaj najmanj 220 mrtvih, dočim je bilo na stotine ranjenih. Več sto ljudi pa je izoliranih. V mestu Nuxco so našli do sedaj 167 trupel, v drugih krajih pa 54 trupel. Vendar pa računajo, da bodo odkrili še več trupel, posebno na izoliranih področjih, od koder prihajajo po radiu obupni klici na pomoč. Vsa pacifiška obala je utrpela ogromno škodo in razdejanje, mnogo naselij je pod vodo in velika področja so povsem izolirana, tako da morejo do njih le z letali. V izolirane kraje odmetavajo s padali zdravila in hrano. Iz prestolnice je šlo v opustošene kraje več helikopterjev. Po prvih ocenah znaša škoda najmanj 25 milijonov pezosov, torej skoro poldrugo milijardo lir.

Že zgodaj nesrečen v ljubezni

MILAN, 15. — Komaj 16-leten deček iz Rima je pobegnil od doma in policija ga je našla vsega mokrega in lačnega v Milanu. Ko so ga na policiji vprašali, zakaj je zapustil dom in starše, je rekel, da je to storil zaradi tega, ker ga je — dekle odklonilo.

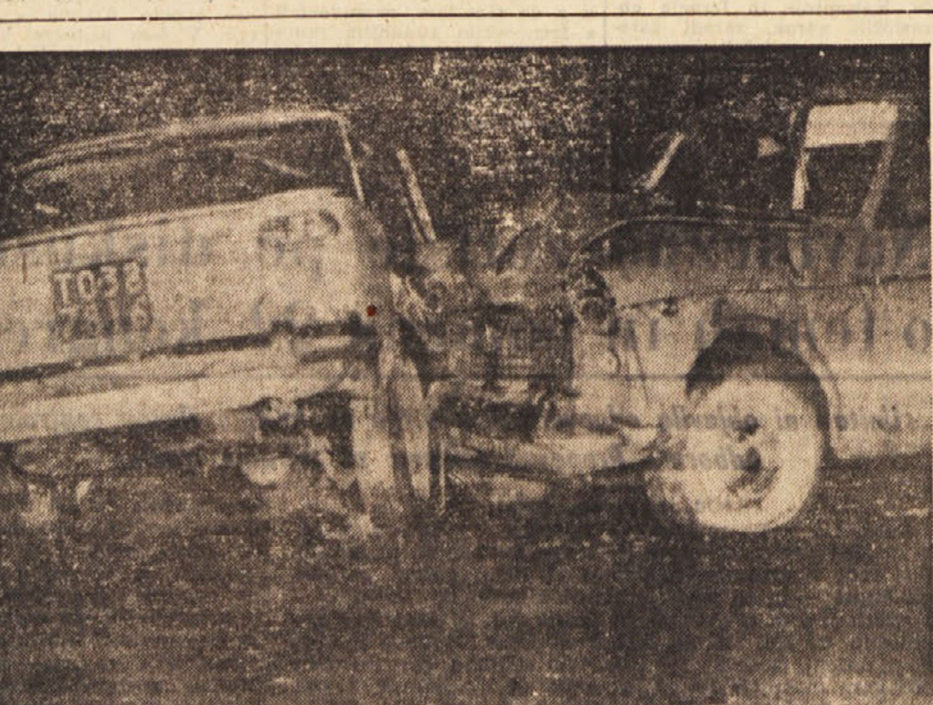

Na levi strani je «1500», ukraden malo pred 10. uro zvečer. Na cesti Torino - Pinerolo se je zaletel v drugi avto, ker ga je na ovinku zaneslo. Pri tem se je 20-letni vozač ukradenega avtomobila toliko poškodoval, da je kmalu v bolnišnici umrl, njegov tovariš je ranjen v bolnišnici in prav tako sta ranjena zakonca, ki sta se vozila v «1100»

Dva znanstvenika iz ZDA sta pobegnila na Vzhod

SEATTLE (ZDA), 15. — Dva ameriška znanstvenika, profesorja na vseučilišču v Seattlu, in sicer zakonca Charles in Josephine Junge, sta zbežala na Vzhod. Tako piše dnevnik «Post-Intelligence», ki izhaja v Seattlu. Pisec članka Robert Cour piše, da sta znanstvenika, ki sta strokovnjaka za biologijo, več let delala na vseučilišču v Seattlu. Letos 15. septembra pa sta se s svojim 13-letnim posinovljencem odpeljala za nekaj časa na počitnice v Evropo in se najdlje ustavila na Dunaju.

Po pisanju dunajskih časopisov sta na Dunaju ostala do 2. t.m. Ob odhodu sta izjavila, da odhajata v Kopenhagen, toda tja nista prispela, pač pa ju je Robert Cour staknil v Pragi in stopil z njima tudi v telefonski stik. Na njegov telefonski poziv je odgovorila Josephine Junge, ki mu je iz Prage odgovorila, da je že pisala domov. Na vsako vprašanje, ki ji ga je Cour postavil, je gospa Junge odgovorila, da nimata z možem kaj odgovarjati ali kaj dodati. Na vprašanje, ali se nameravata vrniti v Seattle, je gospa Junge odgovorila s kratkim «Ne». Ko pa ji je Cour postavil vprašanje, kakšne načrte imata za v bodoče, mu je zaprla telefon.

Funkcionarji vseučilišča v Seattlu so izjavili, da so že vedeli, da znanstvenika ne nameravata nadaljevati svoje dejavnosti na vseučilišču v sedanjem akademskem letu in da so ju zato s seznama že črtali.

Charles Junge se je rodil 1915. leta v nekem mestecu Pensilvanije, doktoriral pa je 1937. v Pittsburghu. Med vojno je služil v sestavi *marines.*

knjige ~ gledališče ~ film ~ ples ~ glasba ~ slikarstvo

Revija «Umana»

Pred kratkim je izšla nova številka tržaške revije Umana *(7-8, sept.-okt.). V tej številki sodelujejo Marta Gruber, Ugo Spirito, René Huyghe, Aurelia Gruber Benco, Oliviero H. Bianchi, Laura Satta Boschian, Francesco Tenze, N. Nichea, G. Devescovi, D. Dardi, G. Van Woudenberg ter nekateri drugi označeni s kraticami in psevdonimi. Na začetku številke pa so trije sestavki uredništva. Tako se v prvem članku uredništvo ozira na prvih deset let, odkar je bila revija ustanovljena, drugi članek pod naslovom* Non uccidere nè essere uccisi *je kratek političen pregled zadnjega časa, tretji* Il cambio della guardia *pa govori o zamenjavi na mestu generalnega vladnega komisarja. Nadaljnja dva članka nista originalna, za to revijo napisana, temveč sta povzetka iz člankov, ki sta bila objavljena v Sansonijevi reviji* Studi politici *in v francoski* Les Annales. *Prvi je* E' la nostra una nuova epoca? *po članku Uga Spirita, drugi pa* Nuovi problemi della civiltà, *ki ga je napisal René Huyghe. Aurelia Gruber Benco je objavila* Incontri con G. B. Angioletti, Luigi Russo e Lionello Venturi, *ki so trije kratki zapiski o imenovanih umrlih kulturnih delavcih. O prvem piše tudi Oliviero Honoré Bianchi pod naslovom* Angioletti, spirito europeo. *Pod naslovom* Ezechiele ha «visto» i dischi volanti? *je objavljen prevod prvega poglavja biblijskega preroka. Laura Satta Boschian piše* Chi era Belinskij? *Francesco Tenze je avtor članka* Arte e rivoluzione tecnica nella ceramica di Armando De Santi. *Med recenzijami pa objavljajo. Nicolò Nichea,* La personalità e l'opera di Italo Svevo in un saggio di Bruno Maier; *Dino Dardi,* Anonima Triestino: Il Segreto; *Guido Devescovi,* Uberto Paolo Quintavalle: Tutti compromessi; *Gerda Van Woudenberg pa poroča o holandskem prevodu italijanske lirike, ki ga je priredila Catharina Ypes in je izšel v Haagu. Dino Dardi je napisal še* La Poesia di Ennio Emili. *V številki je še nekaj drugih sestavkov.*

Sartre in drugi za alžirske zapornike

PARIZ, 15. — *Filozof in pisatelj Jean Paul Sartre in druge znane pariške osebnosti so imele včeraj v nekem pariškem hotelu tiskovno konferenco, posvečeno gladovni stavki zaprtih Alžircev. Potem ko je rekel, da je ta stavka posledica poostrenega režima političnega zapora alžirskih muslimanov, je Sartre izjavil: «Za borbo proti vsej zaporniški upravi niso imeli drugega kot svoja življenja. Nekateri so na tem, da umrejo, vedo to in vendar nadaljujejo gladovno stavko.» Sartre je potem poudaril, da v francoskih zaporih ni bilo nikoli kake borbe takšnih razmerij, in je dejal, da Francozi ne smejo nadaljevati svojega vsakdanjega dela ter zapirati oči pred dejstvom, da 15.000 oseb izvaja gladovno stavko. («Uradne» številke so seveda mnogo manjše: 3900.) Sartre je obtožil francosko vlado zatiranja ter pristavil, da vlada gotovo ne bo popustila, dokler ne bo precej mrtvih med zaporniki.*

Glavni urednik lista «Temoignage chretien» Herve Burges je v svojem govoru zlasti podčrtal ukrepe, s katerimi so v zadnjem času poostrili zapor Ben Bele in drugih njegovih tovarišev ter vse množice severnoafriških zapornikov.

Italijansko odlikovanje francoskemu «železniškemu» literatu

PARIZ, 15. — *Italijanski veleposlanik v Parizu je izročil odlikovanje italijanske republike Rogeru Ferletu, inženirju francoskih železnic. Odlikovanje je inž. Ferlet prejel za svoja književna dela, med drugim za roman «La pire des choses», ki bo objavljen prihodnjo pomlad, in zlasti za uspeh revije «La vie du rail», ki je «dvojček» italijanske revije «Voci della rotaia».*

Znanstveniki in umetniki proti jedrskim poskusom

NEW YORK, 15. — *Skupina uglednih osebnosti, med katerimi je tudi več Nobelovih nagrajencev, je poslala predsedniku Kennedyju pismo, s katerim ga pozivajo, naj ne dovoli obnove ameriških poskusov. Čeprav je pismo naslovljeno na Kennedyja, pa podpisniki pozivajo, naj se vse države, ki razpolagajo z jedrsko energijo, vzdrže vsakega jedrskega poskusa, dokler ne pride do sporazuma o jedrskih poskusih. Pismo so podpisali: Francois Mauriac, Albert Schweitzer, Max Born, Lord Boyd-Orr, Lord Bertrand Russel, John Collins, Martin Buber, Pablo Casals, Brock Chisholm, Raja-Gopala Chari.*

Italijanski filmi ki jih snemajo v Jugoslaviji

BEOGRAD, 15. — *Kar šest italijanskih filmov delajo sedaj v Jugoslaviji. S sodelovanjem jugoslovanskih filmskih družb bodo ti filmi koprodukcije po tehnični plati Italija - Jugoslavija. Za družbo Italia International Film dela režiser Leopoldo Savona film «Vojna se nadaljuje»; igrajo Reggiani, Palance, Serge, Giovanna Ralli, Folco Lulli, Miha Baloh, Venantino Venantini. Roberto Montero režira film «Tharus, kralj barbarov» «P. T. Cinematografica); igrajo Jerome Courtland, Lisa Gastoni, Livio Lorenzon, Mimmo Palmara in Rik Van Nutter. «Julij Cezar in pirati» snema, ki ga režira Sergio Grieco (Capri Film); v tem filmu igrajo pa pri tem filmu Gordon Mitchell, Mario Petri, Rojo, A. Lane, Lulli in Franca Parisi. Pri filmu «Taras Bulba», ki ga režira Ferdinando Baldi, igrajo Vladimir Medar, Rosanna Schiaffino, Jean François Porou, Silvia Sorrente in Huc Santana. Alberto Lattuada, ki je že delal v Jugoslaviji, režira «Steppa» (Zebra Film); njegovi igralci so Paolo Stoppa, Charles Vanel, Daniele Spallone in Marina Vlady in Cristina Gajoni. In končno je «Cineproduzioni Associate», katerih film «Samson» režiser je Gianfranco Parolini, igralci pa Brad Harris, Brigitte Corey, Mara Berni, Carlo Tamberlani, Elke Arendt in Serge Gainsbourg. Seveda se vsi našteti igralci ne nahajajo ves čas v Jugoslaviji, temveč pridejo, odigrajo čimprej svojo vlogo in spet odidejo.*

Mnogo poklicanih toda malo izvoljenih

MILAN, 15. — *Vsedržavnega natečaja, ki ga vsako leto razpiše založnik Gastaldi za štiri še neizdane pesniške zbirke, se je letos udeležilo 651 avtorjev. Komisija, ki je pregledovala te zbirke, je odločila, da dobe nagrade sledeči: Giuseppe Rigotti iz Moma (Novara), Pino Masnata iz Milana, Salvatore Polizzotto iz Allegre in Palermo, Rotondi iz Paderno Dugnano. Natečaja za dve zbirki novel pa se je udeležilo 145 piscev. Nagrajena sta bila Mario Perrone iz Neaplja ter Alfredo Obici iz Tr-rina.*

ČETRTKOVA ČRTICA

IVO ANDRIĆ:

Na sončni strani

Naša desetposteljna celica je bila pravokotne oblike in imela je dve veliki okni obrnjeni naravnost proti vzhodu. Prav zaradi tega, ker sta okni odpirali pogled na predmestje, je bila preko običajnih rešetk razpeta še posta železna mreža. Vendar pa, ta železna zastekliter ni mogla zadržati sonca, ki je vsako jutro stkalo po podu vse do postelj in nasprotne stene, dve dolgi in široki preprogi nekoliko zastrte svetlobe. To blagodat in to razkošje smo uživali vse predpoldne. Proti poldnevu so se sončne preproge začele naglo krčiti, kakor da bi jih nekdo vlekel nazaj. Ko je sonce doseglo zenit, je zadnji krajček svetlobne predposteljnika zdrsnil skozi rešetke in izginil nekje v bohotni svetlobi, ki se je razlivala po svobodnem deževnem neznanega mesta in se zlil v njej kakor potoka v morje.

Deset nas je bilo in večina je precej ravnodušno sprejemala ta dih svobode, dočim smo mi mlajši vsako jutro nestrpno čakali sonce in posedali ali pa se sprehajali v enem izmed svetlobnih pasov kakor v najlepšem vrtu.

Okni naše celice v tretjem nadstropju sta nam nudili pogled na skrivnostne prostrane vrtove, na strehe nizkih hiš, za njimi pa sta kipela v nebo zvonika in jablani, ki sta se nam zdeli prav tako negibni.

Tako je torej bilo naše obzorje: vse svetlo in prostrano, a nič jasno, nič dostopno. Z desnega okna smo, če smo se potrudili, vendarle od strani ujeli v svoj zorni kot okni neke visoke hiše, eno v celoti, drugo pa le na pol.

Ti dve okni (v resnici le eno in pol) sta pripadali mestnemu stanovanju v tretjem ali četrtem nadstropju neke nam sicer nevidne hiše. Nam, dvojici trojici mladih in znatiželjnih ljudi, sta predstavljali delček svobodnega življenja in vnašali v naše vsakdanjo enoličnost radost presenečenja in spremembe, a sprememba je v zaporu zaželena in radostno sprejeta.

Okno, ki smo ga videli v celoti, smo nazvali — scena. Na tem odru se je vsako jutro odigraval isti kratki prizor. Okrog sedme je to okno, za katerega mrtvim steklom je belila zavesa kakor dno reke izpod kalne gladine vode, zaživelo v nemiru, ki je vznemirjal in obetal spremembo, ki so jo naše oči bile tako željne. Mi smo še bolj potisnili glave med zid in šico in napeto čakali. Zavese so se razmaknile in pregrale nemo praznino, ki je z njimi izginila v temni odprtini okna. Na oknu se je v hip pojavila ženska postava. Njeni obrisi so bili nejasni, a njeni bujni plavi lasje so na temnem ozadju bolj zablesteli od beline roke in nerazločnega obraza. Žena je takoj za tem izginila in se čez nekaj trenutkov spet pojavila s kletko v roki. Vzpela se je na prste, izpružila telo in obesila kletko na nevidni kavelj v gornjem delu okna.

V kletki je bila ptica, ki smo jo bolj slutili kakor videli in katero smo v naših brezdelnih jetniških pogovorih proglasili za kanarčka. Ptica je — tako je bilo videti — večinoma mirovala in le od časa do časa zaplavala z ene na drugo steno kletke. Ta let se nam je iz daljave zdel podoben plesu umirjenega lista, ki ga nosi veter.

Nekako okrog poldne se je žena vrnila k oknu, se zopet vzpela na prste in s privadnim kretnjo snela kletko in odnesla v nam nevidno globino sobe, nakar je okno zaprla, spustila zaveso in izginila.

Tiho in zanosno smo gledali okno, ki se je vsako jutro odprlo, pojav plavolaske v njegovem okviru, ki je tako izginila v temnem ozadju sobe, nato pa kletko s ptico, ki smo jo le slutili. Z napetostjo smo nato čakali na uro snetja kletke in zapiranja okna. Za tem je sledilo dolgo popoldne, za njim dolgočasni večer, poživljen s pričakovanjem jutra, ki bo sledilo.

Prizor na oknu je bil vedno doživljaj našega dneva. Vedno smo se nanj pripravljali, ga pozorno in hrepeneče spremljali in nato o njem dolgo razpravljali. Spuščali smo se v brezkončna ugibanja o nepoznani ženi in njenih življenjskih prilikah. Nekdo si je izmislil, da ji je ime Eva in tako smo ji pravili Eva. Tudi ptici smo dali to ime, ki se ga ne spominjam več. Nismo bili ne prvi in ne poslednji jetniki, ki izza rešetk in neprodirnih zidov lovijo brezpomembne delčke vsakdanje svobodnosti in sanjajo sen o življenju brez spon, o svobodnem kretanju med ljudmi in v svetu.

A niso bili vsi stanovalci celice istega mišljenja in razpoloženja. Nekateri med njimi niso stopili do okna in so se posmehovali naši sceni in našim jetniško dolgim razpravljanjem o njej. V tem se je najbolj odlikoval sivi zlobni in žolčni možakar poganskega jezika in umazanih misli. Bil je koristolovec, pred prihodom v ječo lastnik neke papirnice in v preiskavi zaradi lažnega bankrota in namernega zažiga zavarovanega blaga. Ležal je v kotu in tako smo mu vzdeli ime Čiča iz ugla. O «političnih» se je izražal prezirljivo. Rad je imel dolge razprave, a sovražil je naš smeh in naše tiho popevanje, ki mu je bilo vedno preglasno. Njegove pripombe so bile vedno bezniško mračne, njegova pripovedovanja pa odvratno prostaška.

Mi mladi ljubitelji scene nismo enostavno prenesli neokusne pripombe in grobe šale na račun žene s kletko. To se nam je zdelo nedostojno in umazano. Zaradi tega so večkrat izbruhnili siloviti prepiri in ostri spopadi. In redno s starcem iz kota. Še danes mislim, da je ta človek globoko mrzil vse, kar je bilo mlado, novo, živo in nevsakdanje.

«Ne morem jih gledati» je renčal Čiča, «ne morem jih gledati kako se kakor opice vzpenjajo na tisto okno, stegujejo in krivijo vratove in stikajo glave».

Mi smo na njegove žolčne opazke odgovarjali s posmehom ali pa tisto brezbrižno ravnodušnostjo, ki je velika prednost in močno orožje mladine. A ko je prvič izrekel resnično žaljivo besedo o ženi s kletko, smo vsi naenkrat planili nanj. Vnel se je eden izmed tistih čudnih jetniških prepirov, ko razum čisto odpove; ti prepiri se naglo vnamejo in naglo ugašajo in prav tako naglo pozabljajo. On je nizal psovke in žaljivke, ki so očividno sproščale njegovo spolzko notranjost, mi pa smo branili nepoznano ženo in neoporečnost naših odnosov in namenov do nje.

A mi smo vsi trije enoglasno odgovarjali, da je prostak in da ne dopuščamo, da bi tako govoril. Posebno ogorčen je bil najmlajši med nami. Ta krepki fant z načetimi pljuči, ki so ga bili aretirali na zdravljenju, je bil silno razdražljiv. Rodom iz Boke, je na željo staršev študiral pravo na Dunaju, a po svojem nagnjenju se je bolj nagibal k muziki za katero je bil tudi nadarjen. Visok in lepo raščen je v beli majici brez rokavov stal sredi celice in s stisnjenimi pestmi in plamenečimi očmi žugal v starčev kot. Ves je drhtel v razburjenju in kričal:

«Jezik za zobe, ti podgana!»

«Glej no, rumenokljunca! Kdo mi bo zabranil, da govorim?»

«Jaz ti bom zabranil! In če samo še enkrat pisneš, bom pozabil na tvoje sive lase in te kot stenico sploščil ob steno».

Vmes so posegli ostali in ju skušali pomiriti. Vendar je starec postal previdnejši v besedah, vsaj takrat, ko je bilo govora o «naši ženi s kletko»

Vse poletje smo tako vsak dan gledali našo malo uborno predstavo. Poletje je šlo h kraju in sonce je vsak dan kasneje prihajalo na obzorje. Naša celica je postajala vedno bolj mračna. Sredi septembra smo neko jutro vstali pozneje kot običajno. Kakor vedno, smo kmalu bili pri oknu in stegovali vratove. Rdečkasto sonce se je še prebijalo skozi megleno ozračje. Naše okno se tega dne ni odprlo. Čakali smo dlje kot po navadi (ure nismo imeli, toda po soncu, po prihajanju in odhajanju ječarjev in po odmevih korakov v stavbi, smo vedno točno vedeli koliko je ura). Ni bilo ne ženske ne kletke. Spogledovali smo se in spet upirali oči v okno. Končno smo drug za drugim zapustili naše opazovališče in se nato vrstili v mimohodu poleg okna in čakali.

Ženske nismo več uzrli. Minili so dnevi in nihče ni več odprl našega okna, na katerem so stekla svinčeno odsevala. Prvi in drugi dan smo utihnili kakor žalujoči sorodniki. Nato so se začeli pogovori in ugibanja. Kaj se je vendar zgodilo? Potovanje? Bolezen? Smrt? Družinska drama? Vse je možno in vse je predmet dolgotrajnih razgovorov med ljudmi v ječi.

Čiča iz kota se je zadovoljno režal in dajal polglasne in porogljive komentarje, katere smo v našem pogovornem zanosu preslišali. No, nekega dne pa je kljub temu prišlo do spopada med starcem in študentom iz Boke. To je bil razlog, da smo izgubili sončno stran in da so nas razmestili po drugih celicah.

Bilo je nekako pred kosilom, ko je razdražljivost ljudi lahko vnetljiva. Spet smo razpravljali o skrivnostnem izginotju žene s kletko. Študent je pravil kako bo, če bo še kdaj na svobodi, takoj po izpustu iz ječe odšel pogledat, kaj se je z njo zgodilo.

«Kaj ne pojdeš najprej na koncert?» je zlobno stegnil jezik Čiča iz ugla.

Študent je namreč v prejš-

(Prevedla JASNA KOSMINA)

(Nadaljevanje na 6. strani)

— Ben, Jakec, bomo šli u Afriko, a.

— Ja, narbulše. Zdej so pr Združeneh narodeh proglasili, de se u Afriki ne smej delat šperimentou od atomskeh bomb, de tam ne smej bet magazinou od atomskeh bomb jen tudi de se ne smej mečat tašne bombe na Afriko.

— Ja, ma so rekli tudi, de se ne smej nucat atomske bombe nikjer, de vsaka država, ke nuca atomske bombe, de nardi greh jen de se je na to vižo pregrešila proti človečanstvu.

— Tu je vse forte lepu, samo jema an faler.

— Pej kašen?

— Ta faler je, de je blo tu sklenjeno pr nekšnemi odbori jen še ni blo pred glavno skupščino, ku be reč, parlamentom. Faler je tudi, de niso glasovali za tu prou vsi jen de so bli ani prfina proti, ani pej niso rekli ne beu ne meu. Faler je tudi, de so ble glih Amerika jen Anglija jen Francija proti temi, de se ne smej nucat atomske bombe. Jen faler je tudi, de za tašne resolucije nanka ni mogla glasovat Kitajska, ne za, ne proti, zatu ke je nanka ni zraven, zatu ke je ne pestijo. Jen pole je tudi faler, de če se ana velika država požvižga na vse, de magari glasuje proti, de lahko dela sez bombami, kar se ji zdi jen de je ni moči, de be prpraula ano državo h pameti, če ga začne lomt.

— E, Jakec, govoriš prou. Vidi ke niso mogli prpravet h pameti nanka anga piškavga Combeta tam u Kongi.

— Jen tudi uni afrikanski državi, tisti Južni Afriki ne morejo neč. Delajo useh sort resolucij proti zapostaulanji zamorcou, ma tisti governo se na vse vkep tudi požvižga jen zamurci nimajo od vseh tistih resolucij prou neč jen so zmiram tam.

— E, jest rečem, de be mogli jemet Združeni narodi kašno fejst policijo, ma močno, zatu de be lahko sprauli h pameti ta majhne jen tudi ta velike. Ta velike še bol ku ta majhne.

— Ma morbet, de kej tašnega vre štedirajo. Sej ni dougo od tega ke sm brou, de Združeni narodi je čejo kašne policaje glih u Trsti. Je blo pisano povsod. Jen jest te rečem, de če be vzele v roke vso reč tržaške guardje, de pole pej be blo.

— Bejži, bejži. Kej ne videš, de ne morejo dent a pošto nanka aneh šmrkaveh mulcou. Se jegrajo z bombami koker se jem zdi jen delajo povsod samo škodo, ma policija se pej ne zna pomagat. Vidi, včeri so spet nastauli ano bombo na via Madonina pr komunisteh, ma jest stavem ne znam kej, de ne bojo nobenga dobili.

— Znaš kej, Mihec, pestmo te diškorše, ke lahko pridemo u kašne dišpjacerje. Sej videš, de če nastaveš kašno bombo, te ne najdejo, pa če kej rečeš pruti jemaš pej prou hitro na glavi kašen vilipendjo. Posluši, Mihec kej boš šou kej u Gorico.

— Se zna de bom šou. Ke zdej se bomo tržaški jen goriški Slovenci denili vkep jen bomo jemeli samo ano prosvetno zvezo. Ne bomo delali več vsak zase, ku do zdej. Jen ke bomo vkep, nas bo več jen bomo več nardili.

— Samo de be nardili tudi bulše.

— Pej zakej be ne? Sej zdej je zraslo gor tudi dosti mladega roda jen te morem reč, de so kašni prou fejst fantje. Taki so, de nam dajejo prou dobro upanje za naprej. Kej češ, mi smo vre stari jen postajamo sitni jen bolani. Ma jest videm, de ta mladi bojo držali jen de smo lahko brez skrbi.

— Ben, dobro je taku!

MODA

Kako iz starih oblačil narediti nova moderna

Nekaj nasvetov za prenovitev garderobe po letošnji modi

Mislimo, da imajo mnoge med nami problem, kako uporabiti stara oblačila in kako obnoviti svojo garderobo brez večjih stroškov. Letošnja moda nam nudi toliko rešitev tega problema, da bodo zadovoljile prav vsako. Zato le pogumno na dan s starimi oblekami, plašči in kostumi. Modne revije nudijo vrsto lepih modelov, ki jih lahko napravimo iz starih oblek in plaščev, me pa vam hočemo s svoje strani našteti nekaj takih rešitev.

Najprej nekaj besed o kombiniranih oblekah. Iz dveh starih volnenih oblek lahko napravimo novo zimsko obleko. Dovolj je, da se barva blaga sklada, če je na primer eno blago vzorčasto, mora biti drugo gladko in enobarvno. Kombiniramo obleko tako, da ji iz drugačnega blaga napravimo ovratnik, rob krila, ali pa sprednji del obleke in rokave. Če blago ne odgovarja, prenovimo obleko tako, da spletemo ovratnik iz primerne volne, oziroma, da spletemo iz kakšne volne ves sprednji vložek. Takšne obleke so letos še prav posebno v modi ter nam bodo služile za službo in šport. Če bo ovratnik velik, ga nosimo izven plašča in nam bo tako nadomestil tudi ovratnik na plašču.

Letošnji zimski plašči so še vedno krojeni široko ali pa imajo linijo redingot. Taka linija zahteva seveda novo blago, ni pa rečeno, da ne bi mogli iz zelo širokega starega plašča napraviti nov plašč, katerega spodnji del bi bil krojen rahlo zvončasto, zgornji del pa bi okrasili s šalom iz istega blaga ali pa s krznenim ovratnikom. Star plašč lahko obnovimo tudi na ta način, da mu zamenjamo samo ovratnik. Letošnji ovratniki so v glavnem majhni; najbolj moderni pa so šal — ovratniki, ali pa ovratniki v obliki obroča.

Staro popoldansko obleko lahko prenovimo tako, da spustimo vse všitke in dobimo na ta način obleko, ki bo nekoliko ohlapno krojena v životu. Če ima obleka ovratnik, ga odstranimo in napravimo ovalen izrez, tega pa okrasimo z lepo brošo, šalom iz georgetta, chiffona ali pa z ogrlico. Letošnje popoldanske obleke so nekoliko daljše od onih, ki smo jih nosile lani, zato obleko nekoliko zdajšajmo.

Če pa obleko ne moremo več uporabiti, potem si napravimo iz nje bluzo, ki bo brez rokavov, ali pa bo imela tričetrtinske rokave. Letošnje bluze so po zunanjem videzu bolj romantične ter imajo zato na sprednjem delu razne naborke in čipke.

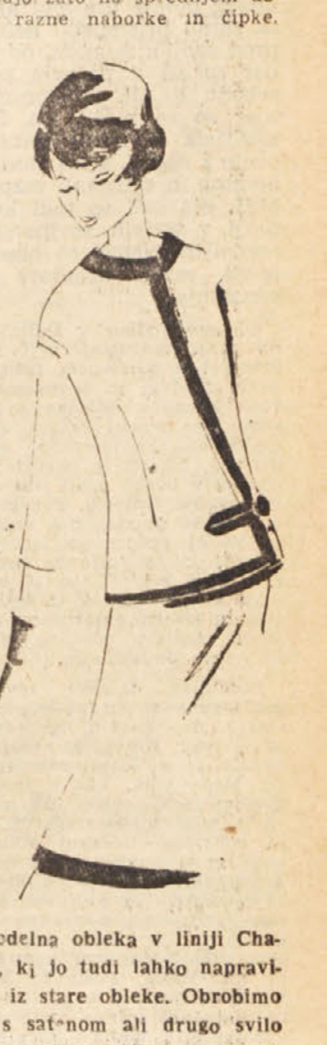

Dvodelna obleka v liniji Chanel, ki jo tudi lahko napravimo iz stare obleke. Obrobimo jo s satenom ali drugo svilo ter nam bo služila tudi za primerne večerne in popoldanske priložnosti

Takšne bluze imajo široke tričetrtinske rokave, ki jih zapenjamo z lepimi gumbi. Bluze so brez ovratnika, ali pa imajo ovratnik zvezan v obliki kravate.

Letošnja moda, ki je sicer zelo bogata z modeli iz krzna, nudi rešitev tudi za vse tiste, ki si krznenega ovratnika ne morejo privoščiti. Take naj si na star plašč spletejo volnen ovratnik. Iz iste volne, ki bo zelo debela, naj si spletejo tudi kapo, katere izdelava je zelo enostavna.

Če ste vitke, modernizirajte svoj plašč tako, da ga nosite s pasom iz istega blaga, ali pa z usnjenim pasom, ki ga potem uporabite tudi na obleki in krilu.

PRI SLOVENSKI MATICI JE IZŠEL

Tretji del zgodovine slovenskega slovstva

Slavko Rupel

Mnogi menijo, da je slavistika takorekoč naša nacionalna veda. Res je, da je pri nas močno razvita. Toda kljub temu se ne moremo postaviti z literarnimi zgodovinami. Posebno ne z velikimi, preglednimi deli, ki bi obravnavala vso našo literarno preteklost kot celoto in ki naj bi zadovoljevala študente kot vse tiste, ki se zaradi poklicne potrebe ali pa zgolj iz ljubezni do domače pisane besede žele poučiti o domači književnosti.

Potreba po veliki, široko zasnovani knjigi, ki bi ustregla vsem in ki naj bi avtoritativno odgovorila na vsa vprašanja, ne pa se spuščala v teoretična razglabljanja znanstvenih razprav, pa je bila že vsa leta od osvoboditve močno živa. Zato se je že kmalu po osvoboditvi rodila med slovenskimi literarnimi zgodovinarji ideja take izdaje literarne zgodovine, ki naj bi jo napisali naši najvidnejši literarni zgodovinarji. Do izvedbe zamisli pa ni prišlo in šele dokaj let kasneje je zamisel znova oživela.

Po zaslugi Slovenske Matice smo leta 1956 dobili prvo knjigo slovenske literarne zgodovine, ki so jo v široki redakciji napisali naši najvidnejši literarni zgodovinarji. Toda že pri drugem zvezku je delo zastalo. Morda so nekoliko vplivali ostri kritiki, da je splahnela prva volja, morda so bile vmes tudi druge težave, kot preobremenjenost avtorjev, odpoved sodelovanja, dejstvo je, da je do drugega zvezka prišlo z zamudo. Potem je spet minilo nekaj let in prav zdaj je pri Slovenski Matici slednjič le izšel tretji zvezek Zgodovine slovenskega slovstva. Tako je bil napravljen velik korak naprej k zaključku tega velikega dela.

Prvotno je bilo zamišljeno, da bo cela izdaja obsegala tri zvezke, vse pa kaže, da bo delo naraslo na pet knjig. Sedanja tretja knjiga obravnava obdobje realizma v slovenski književnosti in sicer v letih 1876-1895. Tako bo torej slovenski realizem obdelan v dveh knjigah, medtem ko bo četrta knjiga obravnavala predvidoma obdobje naturalizma in moderne, kolikor ne bo tega gradiva še za nadaljnjo, peto knjigo.

V nasprotju s prvo knjigo Zgodovine slovenskega slovstva, pri kateri je sodelovalo več avtorjev, v nasprotju z drugo, pri kateri sta sodelovala dva, je realizem obdelal en sam avtor in sicer Anton Slodnjak. Ta je skladno s konceptom drugih knjig razčlenil splošne socialne in politične okoliščine, ki so vplivale na naše takratno duhovno ozračje, potem pa plast za plastjo v rasti slovenske literature od obnovitve Dunajskega Zvona pa do nastopa naturalizma. To je bil čas, v katerem je z Ljubljanskim Zvonom zmagal realizem nad Stritarjevo sentimentalno smerjo, pa tudi nad bojevitimi nasprotniki konservativnega tabora. V teh letih so se poleg Levstika, Stritarja in Jurčiča pojavile tako pomembne pisateljske osebnosti kot so to Gregorčič, Tavčar, Kersnik in Aškerc. Vso to, za slovensko književnost tako pomembno obdobje, je avtor prikazal vzporedno z opisom okolja ter pri tem osvetlil ne samo vodilne kulturne in literarne osebnosti, temveč tudi obrobne, pa vendar pomembne osebnosti. Tako je nastala obširna knjiga skoraj 400 strani velikega formata, ki kar najbolj podrobno obravnava to pomembno obdobje v slovenskih književnosti. Obširen tekst pa dopolnjujejo še številne fotografije.

Nedvomno je izdaja Zgodovine slovenskega slovstva pomembno dejanje, saj nam tovrstnih del še vedno močno, močno primanjkuje. Zato bo nadaljnji zvezek te zgodovine dobrodošel vsem tistim, ki takih del potrebujejo (študentom, kritikom, novinarjem), pa tudi vsem ljubiteljem domače književnosti, ki žele s prebiranjem takih del poglobiti svoje znanje o domači književnosti.

Omeniti je okusno opremo, ki je enaka kot pri prvih dveh knjigah. Tako je ta izdaja založnici Slovenski Matici samo v čast.

TUDI PSIHOLOGI NE NAJDEJO PRIMERNEGA ODGOVORA

Roditi se bo moral genij da nam pove, od kod genij

Razločevati moramo prave od nepravih genijev - Kaj je genij - idiot
Teza o sorodnosti genialnosti in blaznosti - Vsak otrok je nekak genij

Kdo ne pozna Beethovna, Shakespearea, Leonarda da Vincija ali naši dobi bližnjega Einsteina. V kolikor jih kdo ne pozna pobliže kot skladatelje, pisatelje, iznajditelje ali znanstvenike jih pozna po imenu, saj se tako pogosto omenjajo. Toda so ti ljudje imeli v sebi več kot drugi, več kot mi, v čem je vir njihove večje sposobnosti, da so se s svojimi deli dvignili nad povprečno množico. Kaj je to genialnost, s katero njih ustvarjalno sposobnost označujemo?

Mnogi ljudje, strokovnjaki in tudi nestrokovnjaki, so se ukvarjali in se še ukvarjajo s tem vprašanjem in to vse od tedaj, ko se je med množico več ali manj povprečnih ljudi dvignil kak relativno višji um, ki je s svojo sposobnostjo prekašal vse ostale sovrstnike. V splošnem velja glede tega zabloda, da trpamo vse vidnejše ali sposobnejše ljudi v isto vrečo, pa naj se ti izkažejo kot dejanski geniji ali pa le kot eminentni strokovnjaki v enj ali drugi panogi. To pomeni, da ne smemo vseh vidnejših strokovnjakov ali znanstvenikov ocenjevati s skupnim imenom — genij. Genij je namreč nekaj več, nekaj drugega kot sicer zelo sposoben strokovnjak. Poleg tega ločimo genije od t. i. genijev — idiotov, ki prav tako ne spadajo med genije.

Kot tipičen primer «genija — idiota» se navaja neki ameriški deček 19. stoletja, ki je kot sin nepismenega farmarja pri 8 letih starosti kazal izredno sposobnost v matematiki, tako da je v eni sami minuti na pamet izračunal, koliko znaša 8 na 16. potenco in to v geometrični postopici. Podoben «genij — idiot» je bil njegov sorojak Truman, ki, seveda, nima nobene zveze z bivšim predsednikom, ki je prav tako v eni minuti pomnožil 18-številčno število s samim sabo. Toda vsa genialnost teh dveh «genijev» je umrla, je usahnila tu.

V tesnem sorodstvu s temi, toda na višji stopnji genialnosti so tako imenovani «čudežni otroci», katerih posamezni so se razvili v velika imena, veliko več pa se je čudežnih otrok «utopilo v mraku», ker so v otroških letih sicer kazali izredno nadarjenost, pozneje pa na hitro in tiho «usahnili», da ni o njih nobenega sledu.

Toda rekli smo že, da so med temi tudi takšni, ki so v življenju uspeli. Mozart na primer je eden takih «čudežnih otrok», ki se je razvil v veliko ime. V četrtem letu je dajal klavirske koncerte, v petem letu pa že komponiral. Njegov «sovrstnik» John Masters pa je že pri dveh letih igral na klavir, pri petih letih pa vodil orkester. Toda kdo ga danes pozna. Slednji je torej izmed tolikih na naglo izgorelih genijev, ki niso bili geniji.

Kdor se temeljiteje ukvarja s tem problemom, ve povedati, da so «čudežni otroci» po navadi bolj nagnjeni k praktičnemu delu kot k ustvarjalnosti. Mnogo je namreč «čudežnih otrok», ki se izkažejo kot izvajalci, včasih tudi kot dirigenti, toda le redek je tisti, ki tudi sam nekaj ustvari, kot imamo primer z Mozartom in nekaterimi drugimi redkimi izjemami.

Tu bi morali spregovoriti na pr. o Einsteinu. Einstein se je v svojih otroških letih le s težavo ubijal z matematiko, tako da je moral tudi v poznejših letih klicati na pomoč znane matematike, da bi njegove zamisli «preneslí» v konkretno znanost. Darwin, ki je prav tako eno velikih imen v znanosti, je imel izredno slab spomin, hkrati pa izreden čut opazovanja. Toda niti Einsteinu, niti Darwinu nista njuni pomanjkljivosti škodovali, da bi se ne razvila v velika znanstvenika, v nekakšne genije.

So znanstveniki, ki stoje tudi na zgrešenem stališču, češ da so eni narodi bolj genialni kot drugi. To je povsem zgrešeno, kajti res je le, da imajo posamezni narodi večje nagnjenje k temu ali onemu, s tem pa še ni rečeno, da je neki narod — narod genijev.

Ko smo tako obdelali razne primere in tudi le videze genialnosti, se vrnimo k osnovnemu vprašanju, kaj je tisto, kar priposamezniku vzbuja ali povzroča genialnost. Predvsem je treba reči, da temu ni vzrok le sam talent, sama brihtnost, kot ni nujno, da bi se neki genij razvil iz «čudežnega otroka». Glede tega sta primer Darwina in Einsteina zelo zgovorna. Toda še najbolj zgovoren primer glede tega bo primer Indijca Šrizivasa Ramanudžana. To je bil na pol primitiven, toda hkrati za matematiko izredno nadarjen deček. Ker angleščine ni obvladal, je moral šolo obesiti na klin. Po naključju pa mu je prišel v roke učbenik višje matematike, ki ga je v letu dni obdelal in začel že popravljati razne formule, ki so prej «železno» držale. Namesto teh «železnih» formul je ustvarjal svoje. Zato so ga poklicali na Angleško v Cambridge in tedaj so sloviti angleški matematiki obstali, ker je mladi Indijec bolje obvladal matematiko kot vsi oni skupaj. Toda Indijec ni obvladal le tega, kar se je bil naučil, pač pa je začel v matematiki tudi — ustvarjati, tako da je dajal tudi od svojega in je zato šel preko okvira že omenjenih «čudežnih otrok» in ga štejejo med genije.

Korak, seveda mnogo večji korak dalje, je primer Leonarda da Vincija. V 16. stoletju se je Leonardo da Vinci izkazal kot velik urbanist, arhitekt, strokovnjak za topništvo, izumitelj neštetih novosti. Padalo si je na pr. zamislil še preden si je zamislil letalo. Pravzaprav je «izumil» letalo, da bi opravičil svoj izum padala. Izmislil si je na stotine stvari, kot na primer tudi vrata, ki se sama odpirajo in zapirajo. Njegova fenomenalna ustvarjalna širina je šla tudi v slikarstvo. «Zadnja večerja» kot tudi njegova «Mona Lisa» sta dva umotvora, ki še nimata tekmecev. Temu, torej, lahko mirne duše rečemo — genialnost.

Tako smo prišli do dveh vrst prave genialnosti, in sicer v primeru mladega Indijca in v primeru Leonarda da Vincija, ki nam razlagata, kaj je prava genialnost.

Psihologi so si pri razlagi «izvora» genialnosti skušali pomagati z raznimi testi inteligence. Dokazovali so, da je neka oseba genialna, čim njegov test inteligence gre nad 140 točk. Konkretni poizkusi pa so dokazali, da so posamezni genialni ljudje pri teh testih krepko odpovedali.

Ko to ni šlo, so psihologi skušali genialnost tolmačiti z dednostjo, češ da so genialni ljudje svoje sposobnosti podedovali od staršev. Tudi to ne drži, ker so nekateri geniji sicer res sinovi brihtnih staršev — očeta in matere — največ pa je genialnih ljudi prišlo iz povsem navadnih, t. j. povprečnih družin.

So tudi psihologi, ki menijo, da je genialnost na neki način le blažja oblika blaznosti, ker da je med veliko inteligentnostjo in blaznostjo le majhna razlika. V ta namen navajajo Van Gogha, Dostojevskega in še koga drugega. Toda to ni nobena razlaga, vsaj znanstvena ne.

Verjetno bodo najbliže resnici oni, ki pravijo, da je bistvo genialnosti v neki notranji psihološki sili teh ljudi, ki jim omogoča izredno koncentracijo misli, hkrati pa posebno sposobnost, da vsako stvar tako poenostavijo, da je vsaki povprečni umski sposobnosti dojemljiva. Glede tega je neki ameriški psiholog rekel, da so vsi genialni ljudje nekakšna oblika «starejših otrok», ki z otroško preprostostjo gledajo tudi najbolj zapletene probleme in jim zato morejo biti kos, ker vso problematiko tako razčlenijo, da postane razumljiva.

Kot vidimo, je glede genialnosti kar ecla vrsta hipotez in domnev in nam še nobena ni dala odgovora. Kaže, da se mora šele roditi nek genij, ki bo povprečnemu človeku obrazložil, od kod njegova genialnost.

PREJELI SMO

MONDO OCCIDENTALE. Rivista politica e di varia cultura. Rivista bimestrale a cura dell'USIS. N. 81. Anno VII. Settembre-Ottobre 1961.

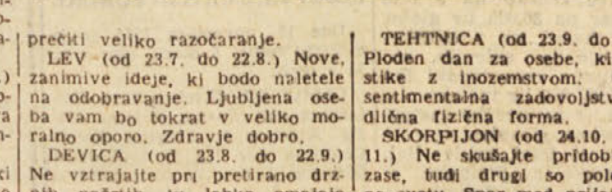

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Velika dinamičnost: izkoristite je za dokončanje važnega opravka. Neka oseba vas bo začela posebno zanimati.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Opravka boste imeli z organizacijskimi problemi. Iz starih napak boste lahko povzeli koristne zaključke. Nekoliko nervoznosti.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Živčna vznemirjenost vas bo ovirala v današnjem poslu. Hitra in zadovoljiva rešitev družinskega problema. Glavobol.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Neki predlog bo vzbudil v vas veliko zaupanje. Realni pogledi v sentimentalnih odnosih utegnejo prekrižati veliko razočaranje.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Nove, zanimive ideje, ki bodo naletele na odobravanje. Ljubljena oseba vam bo tokrat v veliko moralno oporo. Zdravje dobro.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Ne vztrajajte pri pretirano drznih načrtih, ki lahko omajajo vaš finančni položaj. Zvesti prijatelj vam bo pripravil radost.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Ploden dan za osebe, ki imajo stike z inozemstvom. Osebna sentimentalna zadovoljstva. Odlična fizična forma.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Ne skušajte pridobiti vse zase, tudi drugi so poleg vas na svetu. Spor med prijatelji bo prizadel tudi vaše interese.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Jeza in nestrpnost lahko pokvarita današnje razpoloženje. Ne sanjajte z odprtimi očmi: več realizma.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Uspeh na vidiku: velike možnosti za zaslužek. Spreten odgovor vas bo za trenutek spravil v zadrego. Ugodna vest.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Verjeten uspeh na novem delovnem področju. Prijeten večer v družbi s simpatičnimi prijatelji. Ljubezensko pismo.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Mnogo rešenih problemov, toda eden bo ostal za prihodnje dni. Za[illegible] diskusija s ko[illegible] in zadovoljimi rezultati.

RADIO TELEVIZIJA

Četrtek, 16. novembra 1961

Radio Trst A

7.00: Koledar; 7.30: Jutranja glasba; 11.30: Sopek slovenskih pesmi; 11.45: Vrtiljak; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.30: Harmonija zvokov in glasov; 17.00: Ansambel Carlo Pacchiori; 17.25: Sem in tja po lahki glasbi; 18.00: Slavko Andree: Osnovni pojmi geofizike; 18.15: Umetnost, književnost in prireditve; 18.30: Koncert sopranistke Liliane Apree, pri klavirju Giorgio Favareto; 19.00: Širimo obzorja; 19.30: Znane melodije; 20.00: Šport; 20.30: Znani dirigenti: Karl Muenchinger; V odmoru Književnost: «Gianna Manzini: in njen roman 'Un'altra cosa'», ocena Josip Tavčar; Po koncertu; Umetnost; nato Plešite z nami; 23.00: Serenade in romance.

Trst

12.25: Tretja stran; 14.20: Orkester p. v. Guida Cergolija; 14.40: Caterina Percoto: «Tašćin album».

Koper

6.15: Jutranja glasba; 7.00: Prenos RL; 7.15: Glasba za dobro jutro; 11.00: Otroški kotiček; 11.30: Operni zbori; 12.00: Glasba po željah; 12.37: Notranjepolitični pregled; 12.50: Glasba po željah (II. del); 13.40: Stare melodije; 14.30: Za prijetno popoldne; 15.15: Zabavna glasba; 15.30: Slovenske narodne; 16.00: Radijska igra; 16.37: Slavenski: Simfonični op.; 17.00: Solisti in zbori; 17.40: Narodne pesmi; 18.00: Prenos RL; 19.00: Kitara Duana Eddya; 19.30: Prenos RL; 22.15: Igra Chet Baker; 22.35: Pesmi v ritmu; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme na ital. morjih; 8.30: Omnibus; 10.30: Tedenski sestanek s šolarji, nato nadaljevanje Omnibusa; 12.30: Glasbeni album; 13.30: Babičin juke box; 15.15: Sličice iz Francije; 15.30: Tečaj francoščine; 15.55: Vreme na ital. morjih; 16.00: Program za mladino; 16.30: Četrtkova zgodba; 16.45: Svevov autoportret; 17.20: Glasbeno življenje v Ameriki; 17.40: Zanimivosti od vsepovsod; 18.00: Alfonso Gatto: «Jug»; 18.30: Enotni razred; 19.00: Kmetijska oddaja; 19.30: Vse plati zvonov; 20.00: Glasbeni album; 21.00: Bellinijeva opera «Puritanci».

II. program

9.00: Jutranje vesti; 10.00: Revijski program; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 14.00: Naši pevci; 15.00: Odmevi na prireditev v svetu; 15.40: Miniaturni koncert; 16.00: Program ob štirih; 17.00: Jazzovska glasba; 17.30: Koncert operne glasbe; 18.20: Kitarist Laurindo Almeida; 19.00: Filmske novosti; 20.30: Hans Rothe: «Med zemljo in nebom»; 21.45: Večerna glasba; 22.15: Zanimivosti od vsepovsod.

III. program

17.00: Mozartove komorne skladbe; 18.00: Pregled francoske kulture; 18.30: Tadeusz Baird in Witold Lutoslawski; 19.00: Bolezni civilizacije; 19.15: Ekonomski problemi zedinjenja Italije; 20.00: Vsakovečerni koncert; 21.30: Od Moskve do Pekinga z Bazzinijem in Lillijem; 22.10: C. Ph. Bach; 22.55: Prejeli smo; 23.10: Mala pesniška antologija; 23.25: Dve Boccherinijevi skladbi.

Slovenija

8.05: Iz oper jug. skladateljev; 8.55: Radijska šola; 9.25: Ruleta za zabavo; 10.15: Veliki zabavni orkestri; 10.40: Pet minut za novo pesmico; 11.00: Skladatelj Škerjanc; 11.15: Ruski tečaj; 11.30: Hitri prsti; 11.45: «Francoz v Južni Ameriki»; 12.05: Britten: Štiri skladbice za ženski zbor; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Melodije za opoldne; 13.30: Koroške pesmi; 13.50: Z ober strani Atlantika; 14.35: Naši poslušalci čestitajo; 15.20: Orkester Marty Gold; 15.30: Turistična oddaja; 16.00: Instrumentalna glasba; 17.05: Vsak dan; 18.00: Aktualnosti doma in v svetu; 18.10: Iz Mozartove opere «Čarobna piščal»; 18.45: Kulturna kronika; 19.05: Orkester Scholz; 20.00: Domače pesmi in napevi; 20.45: Zabavni orkester; 21.00: Literarni večer; 21.40: Bela Bartok: Dve sliki; 22.15: Nočni operni koncert; 23.05: «Noč v Južni Ameriki»; 23.25: Plesna glasba.

Ital. televizija

8.30: TV šola; 13.30: TV šola; 17.00: Program za mladino; 18.00: Oddaja za analfabete; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Tvoja prihodnost; 19.15: Program lahke glasbe; 19.40: Znanstvene zanimivosti; Mraz; 20.00: Kmetijska oddaja; 20.30: TV dnevnik s športnimi vestmi; 21.15: Campanile sera; 22.30: Umetnost in znanost; 22.50: Čudovito morje; 23.15: TV dnevnik.

DRUGI KANAL

21.15: Giovanni Verga: «Učitelj otrok»; 22.15: TV dnevnik; 22.35: Športni četrtek; 23.00: Jazz v Italiji.

Jug. televizija

10.00: TV v šoli: Aluminij; Od načrta do gotove zgradbe; 17.30: En-den-dinus — oddaja za najmlajše; 18.00: Pionirski mozaik; 19.00: Čas, ljudje in dogodki; 20.00: TV dnevnik; 20.15: Šarplaninec Murgos — dokumentarni film; 20.30: Nastop amaterskih ansamblov; 21.30: Akcija dno — dokumentarna oddaja o ekspediciji na Triglavsko brezno.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 14.1, najnižja 9.9, ob 19. uri 11.8; zračni tlak 1017 raste, veter jugovzhodnik 2 km, vlage 84 odst., nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 15.5 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, ČETRTEK, 16. novembra Albert
Sonce vzide ob 7.05 in zatone ob 16.34. Dolžina dneva 9.29. Luna vzide ob 13.44 in zatone ob 24.00
Jutri, PETEK, 17. novembra Ljuba

Po predsinočnjem atentatu na sekcijo KPI «Tomasi»

Ogorčenje zaradi drugega atentata Niti prvi atentator še ni prijet!

Stavka pristaniških delavcev in kovinarjev - Nadaljnji protesti in solidarnostne izjave raznih organizacij - Protestni shod v Ljudskem domu

Atentat na sedež komunistične sekcije «Tomasi» v Ulici Madonnina, katerega krivcev tudi tokrat še niso izsledili, je naletel na splošno ogorčenje. Pristaniški delavci so napovedali 24-urno stavko, ki so se je enotno in strnjeno udeležili pripadniki vseh sindikatov, kar je ponoven dokaz, kako je to fašistično zločinsko dejanje razjarilo vse razen fašistov. Okrog devete ure zjutraj so se zbrali pristaniški delavci pred svojim domom, od koder so šli v povorki pred sekcijo v Ul. Madonnina, kjer so se razšli. Na čelu sprevoda so nosili transparente z napisi, ki so obsojali atentat in zahtevali razpust MSI. Stavkali so tudi kovinarji v velikih kovinarskih podjetjih. Napad so obsodile še razne ustanove in združenja.

Občinski odbor v Dolini je na svoji včerajšnji seji razpravljal o ponovnem fašističnem atentatu in je v imenu vseh občanov odločno protestiral ter izrazil sekciji «Tomasi» vso antifašistično solidarnost. Hkrati je pozval vse občane v borbo proti staremu in novemu fašizmu. Pozval je odgovorne oblasti, naj enkrat za vselej preprečijo atentate s tem, da zasledijo in strogo kaznujejo krivce, kar bi bilo v korist demokracije in sožitja med tu živečima narodoma ter vedno boljših odnosov med Italijo in Jugoslavijo.

Podžupan tržaške občine prof. Cumbat je poslal kvestorju dr. Paceju naslednjo brzojavko: Ko živo obsojam bedasti in zločinski atentat v Ul. Madonnina, Vas v imenu prebivalstva prosim, da izkoristite vsa možna sredstva, da se odkrijejo neznani atentatorji in njihovi navdihovalci, da se ohranijo izročila Trsta, ki je mirno in kulturno mesto. Predsednik pokrajine dr. Delise pa je poslal podobno brzojavko vladnemu komisarju dr. Mazzi. Poslanec KPI Vidali je naslovil v parlamentu na notranjega ministra vprašanje o podlem atentatu in rekel, ali namerava sprejeti primerne ukrepe, da se napravi konec dolgi vrsti terorističnih napadov v Trstu, katerih krivci so ostali doslej neznovani. V vprašanju je poudaril globoko ogorčenje v Trstu med vsemi antifašističnimi političnimi skupinami, med delavci in vsem prebivalstvom italijanske in slovenske narodnosti.

Deželno tajništvo KPI je izreklo ogorčen protest proti temu zločinskemu dejanju, ki vzbuja skrb med vsemi antifašisti. Vsi demokratični meščani so užaljeni in ogorčeni zaradi ponavljanja terorističnih napadov v Trstu in drugih italijanskih mestih ter zahtevajo, da se stori konec tej fašistični zavrelici in popustljivosti fašistom, ki zaradi tega dvigajo glave.

Tajništvo poziva vse demokratične sile in organizacije in meščane, naj se združijo v akciji, ki bo napravila konec nedopustnim zločinskim dejanjem, ki ogražajo demokracijo, ter naj zahtevajo prepoved MSI.

Tajništvo je končno sklicalo za ponedeljek 20. t. m. sejo deželnega odbora, ki bo razpravljal o nalogah antifašistične akcije ter o debati osrednjega odbora KPI o 22. kongresu KP SZ. Poročilo bo podal tajnik Lizzero.

Zveza demokratičnih žena poziva vse antifašiste, naj odločno izrazijo svojo ogorčenost ter dosežejo od oblasti, da ohranijo javni red in zaprejo krivce. Nadalje se obrača na vse ženske in njihove organizacije, naj dajo pobudo za učinkovito enotno akcijo v obrambo vrednot odporniškega gibanja in za spoštovanje ustave.

Tudi Krščanska demokracija je izdala proglas, v katerem obsoja zločinsko dejanje.

Včeraj je bilo na sedežu KPI v dvorani ljudskega doma protestno zborovanje, ki se ga je udeležila velika množica. Zborovanje je odprla Marija Bernetič in rekla, da je bilo sklicano, da se odločno obsodi podli atentat. Dejala je, da določeni krogi podpirajo fašizem, namesto da bi prepovedali MIS. Pri tem je omenila, da je tržaško županstvo povabilo na proslavo zedinjenja Italije predstavnike bivše fašistične milice ter «pozabilo» povabiti bivše partizanske antifašiste. To je prava apologija fašizma. Omenila je fašistične atentate v Bologni, Parmi in Genovi in rekla da gre za načrtno akcijo, da bi nam odzveli pridobitve osvobodilnega gibanja. Tu pa hočejo poleg tega še ustrahovati Slovence.

Tajnik federacije KPI Sema je nato poudaril odločni odgovor delavcev v tovarnah ter njihovo ogorčenje, ne glede na strankarsko pripadnost. Dejal je, da so tokrat izvršili atentat na področju, kjer je bil nekoč sedež delavskega gibanja, katerega so fašisti po prvi vojni napadali. Dejal je: «Ponovno nas hočejo prizadeti in nas ločiti! To pa jim bo spodletelo!».

Nato je naštel dolgo vrsto napadov in omenil potuho, ki jo uživajo fašisti. Za tem se je zahvalil raznim gibanjem za izraženo solidarnost in poudaril zlasti solidarnost odporniškega sveta, ki je sklical izredno sejo in izjavil, da bo interveniral tudi pri dr. Mazzi.

Na koncu je povedal, da bodo čez mesec dni ob zaključku manifestacij ob 40-letnici ustanovitve KPI slovesno proslavili 20-letnico junaške smrti Pinka Tomažiča in zahtevali, da se v Trstu imenuje po njem ulica. Povedal je tudi, da je levica zahtevala izredno zasedanje občinskega in pokrajinskega sveta, kateremu bo predložila resolucijo z zahtevo po obsodbi atentata in po razpustu MSI.

Žal pa je Sema vpletel v svoj govor tudi nekaj besed, ki spričo te splošne in enotne antifašistične manifestacije res niso bile umestne niti koristne.

Seja upravnega sveta Delavskih zadrug

Včeraj se je sestal upravni svet Delavskih zadrug, ki je vzel na znanje nedavni obisk predsednika Dulcija in podpredsednika Stopperja v zadrugah v Milanu in Turinu. V razgovorih so proučili skupne pobude na trgovskem področju. Svetu so tudi sporočili, da se je delegacija gospodarstvenikov in zadružnikov, ki jo je vodil predsednik trgovinske zbornice iz Novega mesta, ogledala naprave in ravnateljstvo zadrug.

Svet je sklenil, da bodo odprli novo prodajalno s samopostrežbo v Ul. Teatro Romano. Vodstvo nadalje proucuje pobudo, da bi ustanovili novo prodajalno v Podlonjerju v novem centru IACP ter pri Sv. Ivanu. Med sejo so sprejeli 63 novih članov, tako da jih je sedaj skupno 20 tisoč 25. Tretjega decembra, ko je 58. obletnica ustanovitve Delavskih zadrug, bodo nagradili 20 uslužbencev, ki so že dolgo let zaposleni, ali ki so se odlikovali v službi.

Odmevi zadnje tiskovne konference o prometu

Vzroki zmešnjave in nediscipline v avtomobilskem prometu po mestu

Pomanjkanje reda zaradi premajhnega števila mestnih redarjev - Nevarni zebrasti prehodi

Vprašanje ureditve prometa v mestu postaja vedno bolj nujno in pereče, saj je nastala zlasti v poslednjem času prava zmešnjava, ker ne poznajo nekateri vozači in pešci več nobene discipline kljub novemu cestnemu zakoniku. Dogaja se zato, da se razna vozila prehitevajo na desni, da jih vozi več vštric, da se ne zmenijo za zebraste prehode in pešce na njih ter brzijo kar naprej z isto hitrostjo kot na preostalem delu vozišča. Zaradi tega pač nujno nastajajo še bolj številne nesreče kot običajno in pešci se boje iti preko prehodov. Včasih se celo zgodi, da vozi kak avto ali motocikel naprej tudi, ko kaže semafor zeleno. Zgodi se na primer tudi, da gre pešec mirno čez popleskani zebrasti prehod, ker se avto ob robu ustavi in mu vozač prijazno namigne, naj kar gre naprej, saj ga bo počakal. Tedaj pa smukne mimo na vozačevi desni drugo vozilo, ker si njegov vozač misli, da je pač treba izkoristiti priliko, pri čemer je pravi čudež če se pešec ne znajde na tleh s polomljenimi udi ali celo počeno lobanjo. Po nekaterih ulicah, kot na primer po Istrski ulici ali pa po D'Annunziovem drevoredu vozijo avtomobili tudi po 80 km na uro in le redki so tisti, ki se spomnijo, da je treba pred zebrastimi prehodi vsaj malce zmanjšati brzino. Čemu, ko pa je brzina tako opojna! Tako je na primer prehod čez omenjeni drevored tam, kjer se cepi od njega Ulica Settefontane, že prava akrobacija in pešec mora dolgo čakati, da se mu nudi prilika, da se izogne drvečim pošastim (takšno podobo namreč zadobe v njegovi podzavesti avtomobili, motocikli in tisti, ki jih vozijo).

No, marsikdo si bo pri tem mislil, zlasti če pride od drugod, da so tržaški avtomobilisti slabši kot drugod. Seveda nahajamo povsod brezvestneže, a v Trstu ni odstotek nič večji kot v drugih mestih. Krivda leži v glavnem v tem, da je skoraj popolnoma popustilo pri nas vsako nadzorstvo in kdo bi se potem ne razveselil popolne svobode, ki tako leži človeški naravi. Toda prevelika svoboda nekoga pomeni okrnitev svobode njegovega bližnjega in to se dogaja tudi v prometu. Pomanjkanje nadzorstva in kaznovanja prekrškov, pa izvira iz pomanjkanja mestnih redarjev. Iz razlogov, ki smo jih že dostikrat omenili, smo sedaj praktično skoraj brez zbora redarjev, ker je bil zbor upravne policije razpuščen, zbora mestnih redarjev, ki bi ga takoj nadomestil, pa ni bilo.

Stalež zbora mestnih redarjev namreč določa, da jih mora biti skupno 336, sedaj pa jih je le 112, to je samo tretjina. Toda od teh jih je le malo na razpolago za prometno službo, ker morajo opravljati še razne druge naloge. Tudi od teh jih je kar 49 le «posojenih», to je bivših uslužbencev ZVU, ki opravljajo službo, dokler ne bo izpopolnjen omenjeni stalež. Po zadnjem razpisu natečaja so po zdravniških pregledih in izpitih sprejeli 75 prosilcev, ki pa bodo lahko nastopili službo šele po kakih 5 mesecih, ker je treba najprej odobriti sklep o njihovi zaposlitvi, nakar bodo začeli obiskovati prve dni decembra nagel tečaj, da se usposobijo za službo. Ker pa redarjev še ne bo dovolj, so razpisali nov natečaj, ki upajo, da bo zamašil vrzeli. Spričo brezposelnosti in krize se zdi morda na prvi pogled čudno, da se ne priglaša dovolj fantov za te natečaje, toda upoštevati je treba, da morajo biti prosilci popolnoma zdravi, imeti spričevalo nižje srednje ali strokovne šole ter biti tudi precej visoke in krepke postave. Ker pa so plače v primeri s plačami, ki jih je uživala upravna policija nizke, ni čuda da ni preveč navdušenja za to službo.

Seveda bodo končno le spravili skupaj potrebne ljudi in za takrat obljubljajo, da bo red v mestnem prometu spet stekel ter da bodo redarji v glavnem preprečevali in ne zatirali prekrškov, pač po načelu, ki vlada tudi v medicini, da se je treba pred boleznimi bolj braniti kot pa jih zdraviti. Seveda to pa še ne pomeni, da ne bo kak redar tudi užival pri dajanju glob, kot uživa kak avtomobilist pri kršenju predpisov.

Iz vsega tega pa vidimo, da se nam obljublja vsaj še pol leta nereda in nedisciplinirnosti v mestnem prometu. Za sedaj bodo ustanovili enoten občinski urad za mestni promet, kot je zagotovil občinski odbornik Fantasia na zadnji tiskovni konferenci. Vsekakor pa bi morda do tedaj s pozivi po tisku, radiu, vzgoji v šolah in tudi družinah lahko vendarle ublažili to «brzinsko norost» mnogih vozačev in nerodnost pa tudi nedisciplino pešcev, ki bi morali biti spričo tega kaosa vsaj bolj previdni.

Bistveno je pač to. Razni ukrepi za izboljšanje mestnega prometa bodo namreč uspešni šele tedaj, ko bo zavladal v njem prepotrebni red.

—«»—

* Jutri ob 18.30 bo v krožku za socialne študije na sedežu PSDI v Ul. sv. Frančiška debata o 22. kongresu KP SZ. Debato bo vodil prof. Schiffrer.

—«»—

Premiere SG v soboto ne bo

Prof. Josip Tavčar je imel včeraj v Gregorčičevi dvorani napovedano predavanje pred premiero svojega dela Zeh pred smrtjo. Premiera naj bi bila, kot je bilo napovedano, v soboto. Toda avtor dela je takoj v začetku povedal, da te premiere vsaj to soboto še ne bo, ker se cenzura v Rimu za sedaj še ni dokončno izrekla o delu.

Ker je bilo občinstva precej, je avtor o delu nekaj povedal, že zato, da ljudje niso prišli zaman. Vendar pa namerava predavanje z nekaterimi dodatki in z igranimi odlomki ponoviti tisto sredo, ki ji bo v soboto sledila premiera. Upati je, da bo to čimprej.

—«»—

Sestanek predstavnikov turistične ustanove in potovalnih uradov

Pokrajinska turistična ustanova sporoča, da so se na njenem sedežu na njeno pobudo sestali predstavniki vseh potovalnih uradov v našem mestu ter proučili potek letošnje turistične sezone in se skupno pomenili o programu za bodočnost, o raznih predlogih in pritožbah turistov in o potrebnih ukrepih, tako da bodo v naši pokrajini vse turiste čimbolje sprejeli in jim nudili najbolj popolne usluge, tako da se vrnejo zadovoljni domov, kar je najbolj uspešna propaganda.

Ta sestanek voditeljev Pokrajinske turistične ustanove in krajevnih potovalnih uradov je bil zelo koristen in uspešen, saj so na njem proučili številna vprašanja turističnega razvoja v naši pokrajini, kar bo omogočilo, da se sprejmejo ustrezni ukrepi.

—«»—

Zasačili so jo

V trgovini Upim so zasačili 21-letno Marijo Bon por. Marsič iz Gažona pri Kopru, ki je ukradla nekaj blaga. Aretirali so jo in prijavili sodišču zaradi tatvine.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Blasoletto, Ul. Roma 16; Manzoni, Ul. Settefontane 2; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Rovis, Trg Goldoni 8; dr. Rossetti, Ul. Combi 19.

GLEDALIŠČA

VERDI

Jutri ob 20.30 za abonma C za parter in lože ter abonma A za galerijo predstava opere «Maske» Pietra Mascagnija ob isti zasedbi kot na prvi predstavi. Dirigira Bruno Bartoletti. Prodaja vstopnic pri gledališki blagajni.

TEATRO NUOVO

Danes ponovitev ob 21. uri izven abonmaja — Luigi Pirandello: «Kaj je resnica («Tako je če se vam zdi») — režija Sandro Bolchi. Predprodaja in prodaja vstopnic pri gledališki blagajni ter pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

LJUDSKA PROSVETA

Prosvetno društvo Barkovlje

Danes bo imela dr. Sonja Mašera v društvenih prostorih v Ulici Cerreto 12 predavanje o otroških boleznih.

Ker je predavanje zelo zanimivo in vedno aktualno, vabimo k številni udeležbi. Začetek ob 20.30. Odbor

* * *

Odbor Slovenske prosvetne zveze v Trstu bo imel sejo danes 16. novembra ob 18. uri na sedežu, Ul. Geppa 9.

RAZNA OBVESTILA

OBCNI ZBOR SPDT

Redni občni zbor SPDT se bo vršil jutri dne 17. novembra t.l. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa 9.

* * *

Prosvetno društvo Barkovlje Društveni odbor obvešča starše, ki so vpisali svoje otroke v baletno šolo, da se bodo redne vaje začele danes.

KINO

Nazionale 15.30 «Kralj kraljev». Supertechnirama. Technicolor. Cena 500 lir.
Fenice 16.00 «Grič 24 ne odgovarja».
Excelsior 15.30 «Dvoma». Gary Cooper, Deborah Kerr. Prepovedano mladini.
Grattacielo 16.00 «Čudovita trojka». Technicolor. Tognazzi, Chiari, Vianello, Anna Ranalli.
Arcobaleno 16.00 «Neizprosno mesto». Kirk Douglas. Prepovedano mladini.
Supercinema 15.30 «Svet ponoči št. 2». Prepovedano mladini. Zadnji dan.
Alabarda 15.30 «Mongolia». Technicolor. Jack Palance, Anita Ekberg. Zadnji dan.
Aurora 16.00 «Frančišek Asiški».
Cristallo 16.30 «Tri leta peklas». Susan Cabot.
Garibaldi 16.00 «Pet samokresov». James Brown.
Capitol 15.30 «Topli vetra». Technicolor. Claudette Colbert.
Impero 16.00 «Ljubezenska obsedenost». Prepovedano mladini.
Italia 16.00 «Monica in želje». Ingmar Bergmanov film. Harriet Anderson, Lars Ekborg.
Massimo 16.00 «Od Pearl Harboura do Hirošime».
Moderno 16.00 «Joselito, slavčkovo petje». Technicolor.
Astoria 16.30 «Pod žgočim soncem». Technicolor. Rock Hudson.
Astra 16.30 «Nekdo bo prišel».
Vittorio Veneto 15.15 «Strast pod soncem». Technicolor.
Ideale 16.00 «Drama v ogledalu». Orson Welles. Prepovedano mladini.
Marconi 16.00 «Naš agent v Havani». Alec Guinness, Maureen O'Hara.
Abbazia 16.00 «Brezbrižen človek». Maurizio Arena, Giovanna Ralli.
Odeon 16.00 «Ponos in strast». Technicolor. Gary Grant.
Skedenj 16.00 «Globoko morje». Technicolor. Alan Ladd.

Nesreča ne pride nikoli sama ali v tretje gre rado

V sobi so se družini udrla tla pod nogami in pred njo je zazevala črna kraška jama

V enem tednu so Tomaj prizadele tri hude nesreče: udor zemlje, tragična smrt vaščana in požar, ki ga je zanetila strela - Smola preganja Starčevo družino

Pravijo, da v «tretje gre rado» ali pa da «nesreča ne pride nikoli sama». O veljavnosti teh starih ljudskih rekov so se lahko prepričali Tomajci, ki so jih v zadnjem tednu doletele kar tri hude nesreče: najprej se je pogreznil pod v neki hiši, ki bi kmalu potegnil v kraško brezno tri ljudi in vola v hlevu, potem se je po nesrečnem naključju obesil neki vaščan in predvčerajšnjim je strela udarila v neko hišo in zažgala senik, tako da so imeli gasilci ves popoldan in vso noč polne roke dela, da so požar pogasili, lastnik pa 6 milijonov škode.

O zadnjih dveh nesrečah ne bomo govorili, ker je šlo pač za nesrečna primera, ki se na svetu tolikokrat zgodijo. Edinstven pa je primer udora pod hišo in zato velja o njem spregovoriti nekaj več.

Hiša, ki je v Tomaju označena s št. 10, je last družine Starc, ki v njej prebiva morda 200 let ali celo več. Sedanji, 55 let stari gospodar Leopold je bil kot njegovi predniki rojen v tej hiši, kjer sedaj živi s svojo 51 let staro ženo Justino ter 15-letnim sinom, Edijem, 12 let starim Danilom in 10-letnim Jožkom. In prav to družino je doletelo, da jim je dobesedno zmanjkalo tal pod nogami, potem ko so noge njihovih prednikov dolga desetletja brusile skriljaste plošče na kuhinjskem podu in podu v sobi poleg nje.

Včeraj smo bili v Tomaju, da si ogledamo «jamo pod streho». Z nami je bil jamar Belisario Bernardini iz Skednja, ki je član jamarske skupine «Carlo Debeljak» in čigar naloga je bila da nam pove svoje strokovno mnenje, zakaj se je zemlja udrla oziroma zakaj je nastala jama. Naj kar tu omenimo, da so si jamo že ogledali strokovnjaki iz Ljubljane, ki pa se bodo danes vrnili s posebnimi aparati, da jo natančno proučijo in ugotovijo kako in kaj.

No, in tako smo včeraj v spremstvu našega jamarja, ki je bil opremljen z vrvmi, jamarskimi lestvicami, karbidno svetilko in čelado na glavi — prišli pred hišo, ki so nam jo pokazali vaščani.

Vhod na dvorišče je bil zagrajen in na prepreki je napis «Vhod strogo prepovedan!». Po dvorišču so se pred petelinom podile kokoši, drugače pa ni bilo nikogar. Kuhinjska vrata so bila na stežaj odprta in ko smo vstopili, smo videli, da je prazna. Na stenah je bilo še nekaj risb, ki jih je narisal najmlajši sin, v levem kotu je stal štedilnik in na desni strani so bila odprta vrata. Pogledali smo, kaj je za njimi in tedaj je pred nami zazijala velika črna luknja.

Nehote smo odstopili, tako nepričakovan in grozoten je bil pogled v luknjo pred nami. Oči so se morale najprej privaditi teme, da smo lahko čez čas razlikovali dno. V tem je prišel tudi gospodar in ko nam je postregel s privimi informacijami, se je naš jamar v popolni opremi spustil v 6 metrov globoko, prav toliko dolgo in kake 4 metre široko jamo. Karbidna svetilka, ki jo je imel za pasom, je tedaj začela osvetljevati stene. Razmočena zemlja rdeče barve, je pokrivala dno, ob straneh je bilo videti rebra žive skale in izza njih so ponekod štrlele debele korenine dreves, ki rastejo nekaj metrov za hišo v bregu. Prava kraška jama! Če ne bi bilo strehe nad njo in nedotaknjenih zidov na vseh štirih straneh, tedaj bi človek dejal, da je nekje globoko pod zemljo.

Še pred dnevi je bilo v desnem kotu jame videti ozek rov, ki se je spuščal v globino, baje kakih 20 metrov globoko. Sedaj je rov zasut z zemljo in šele dolgotrajna raziskovanja bi lahko odkrila njegovo skrivnost.

Nas jamar nam je povedal svoje mnenje, zakaj se je pod hišo udrlo. Po njegovem je Starčev prednik zgradil hišo prav nad jamo, za katero seveda ni vedel. Pred dve sto leti bi morda še naletel na prav tenak sloj skale, ki pa jo je voda v tem času tako razjedla, da se je še bolj zožila. V določenem trenutku — in to je bilo sedaj — se je bodisi zaradi povečanega delovanja vode, ki je pronicala skozi zemljo, obok nad jamo nenadoma sesul in zgrmel v globino ter potegnil za sabo tla sobe v stari hiši, zid in del poda hleva, ki so ga hiši dozidali leta 1910.

Gospodar, ki je v mladih letih čevljaril na Greti, nam je nato podrobno opisal, kako se je nesreča zgodila. V kuhinji je za štedilnikom sedel bivši pismonoša Miro Kariš, pred katerega je gospodar postavil pol litra terana, v sosedni sobi pa je bil sin Edi, ki je bral partizanske zgodbe. Okoli 19. ure je v sobo stopil njegov oče in pogledal, kaj sin bere. Prav v tistem trenutku pa je žena, ki je stopila za njim, zakričala in pokazala na nasprotni zid, v katerem so začele zevati razpoke, kot da bi jih risala nevidna roka. Vsi trije so odskočili in v naslednjem trenutku so se tla pred njimi odprla ter požrla del poda in ves zid med hišo in hlevom, zid, v katerem je bilo najmanj 4 kubične metre kamna, tako da se je na nasprotni strani pokazal vol, ki se je preplašen trgal od jasli.

Vsi trije so tedaj skočili v kuhinjo in žena je imela le še toliko časa, da je izza vrat potegnila kolo: komaj je bilo na varnem se je zrušil še zadnji kos poda v sobi ter zgrmel v globino in z njim je izginilo tudi vse pohištvo. Le stenska omara je čudno zevala z odprtimi vrati nad globino, kot da bi hotela ostati nema priča nekdanjega stanja.

Prestrašeno mukanje vola v hlevu je gospodarja vrglo iz hiše, da je kljub nevarnosti skočil v hlev, odvezal žival, ki je še komaj stala na trdni podlagi in jo spravil na dvorišče. Potem je družina vsa v strahu čakala, če se bo še kaj zgodilo. Pa se ni. Le od časa do časa je bilo slišati, kako se je utrgal kak kos zemlje in zamolklo priletel na dno.

Starčeva družina je sedaj razkropljena po vasi. Nesrečne ljudi preganja pravcata smola, saj so v zadnjih letih okusili že nič koliko nesreč. Letos jim je poginil junec, lani breja krava, še prej svinja s celim gnezdom prašičkov, pred sedmimi leti pa jim je požar vpepelil ves zgornji del hiše. Prav sedaj so jo začeli popravljati in v teh dneh so v hišo napeljali tudi vodovod, ki so si ga toliko časa želeli. In sedaj jih je doletela nova nesreča!

V vasi sočustvujejo z nesrečno družino in izražajo prepričanje, da ji bo ljudska oblast priskočila na pomoč, tako da si bodo lahko v najkrajšem času postavili nov dom.

—«»—

Filmska ekipa «Senilnosti» je odpotovala

Filmska ekipa, ki je snemala film «Senilnost», je odpotovala sinoči iz Trsta po zaključitvi snemanja na prostem. Igralec Philippe Leroy je že odpotoval zjutraj, zvečer pa sta odpotovala režiser Bolognini in ameriški igralec Anthony Franciosa; Claudia Cardinale pa je že odpotovala v preteklih dneh. Jutri bodo začeli snemati prizore v studijih.

—«»—

Dr. Mazza v galeriji Teatro nuovo

Vladni generalni komisar dr. Libero Mazza si je včeraj ogledal prostore umetnostne galerije v Teatro nuovo. Sprejela sta ga kipar Mascherini in slikar Orlando, ki sta mu razkazale prostore in objasnila delovanje te umetnostne ustanove.

Danes in jutri stavka uslužbencev bolnišnic

Ministrstvo še vedno noče uveljaviti že podpisane delovne pogodbe

Vsedržavne organizacije uslužbencev bolnišnic (CGIL, CISL, UIL in CISNAL) so potrdile novo stavko, ki bo trajala danes 16. in jutri 17. novembra. Ta stavka je bila napovedana že prej in je nadaljevanje stavke, ki je bila 10. in 11. novembra, katere so se udeležili na našem področju enotno vsi prizadeti uslužbenci.

Kot smo že poročali, je do tega stavkovnega gibanja prišlo, ker ministrstvo noče pristati na uveljavitev že podpisane nove delovne pogodbe, ki predvideva znatna izboljšanja.

—«»—

Sestanek o pristanišču

Včeraj so se sestali na sedežu tržaške trgovinske zbornice predstavniki Javnih skladišč, špediterjev, pomorskih družb in drugih aktivnosti, ki so povezane z delovanjem pristanišča. Razpravljali so o nekaterih perečih pristaniških vprašanjih.

Do tega sestanka je prišlo v zvezi z bližnjimi razgovori z vladnim generalnim komisarjem dr. Mazzo o perečih tržaških gospodarskih vprašanjih.

—«»—

Nesreča na delu

Pri gradnji neke stavbe se je včeraj dopoldne ponesrečil na delu 38-letni Adolfi Dolcetti iz Ricmanj št. 123. S cirkularko si je poškodoval štiri prste na levi roki zaradi česar so ga sprejeli na ortopedski oddelek in se bo moral zdraviti od 15 do 30 dni.

—«»—

Nerodno je padla

Po stopnišču hiše, kjer stanuje, je včeraj dopoldne nerodno padla 70-letna Antonietta Coslovich vd. Stella iz Ul. Bellosguardo 8. Pri padcu se je hudo udarila po glavi in se ranila po čelu ter nosu. Z rešilnim avtom so jo odpeljali v bolnišnico, kjer so sprejeli s pridržano prognozo na prvi kirurški oddelek.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNISTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559
PODRUZNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II, — Tel. 33-82
UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338
NAROCNINA
Mesečna 650 lir — Vnaprej: četrtletna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — FLRJ: v t.ečnu 20 din, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarieva ulica 3-I, tel. 21-982, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14/3-375
OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi
Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Izdaja in tiska ZTT, Trst

Starčeva hiša v Tomaju, kjer je pod sobo in hlevom zazevala kraška jama

Iz sodnih dvoran

Stroga obsodba blagajničarke ki si je prisvojila denar tvrdke

V enem letu je iz blagajne izginilo nad 9 milijonov lir Niso ji mogli dokazati, da se je polastila tujega denarja

Pred kazenskim sodiščem, ki mu predseduje dr. Edel, se je zagovarjala včeraj 34-letna Licia Ciccarelli iz Ul. Fabio Severo 74, ki je bila obtožena raznih prekrškov v zvezi z neko poneverbo, ki jo je zagrešila v škodo svojega delodajalca. Včerajšnji razpravi Ciccarellijeva ni prisostvovala, ker se zdravi v nekem zdravilišču zaradi jetike na ledvicah.

Na začetku včerajšnjega zasedanja je njen zagovornik odv. Sferco predložil sodišču zdravniško spričevalo ter je zahteval, naj se razprava odloži. Sodišče pa ni ugodilo njegovi zahtevi ter je sklenilo, da se nadaljuje s procesom, čeprav je bila obtoženka odsotna.

Obtožnica je trdila, da je Ciccarellijeva kot blagajničarka tvrdke Bonifacio v Ul. Roma 20 ponaredila razne tvrdkine listine ter si prilastila 9.317.011 lir, ki so bile last bratov Maria in Silvia Bonifacio. To goljufijo so ugotovili 21. avgusta 1956. Poleg goljufije so Ciccarellijevo dolžili še ponarejevanja zasebnih listin. Obtožnica je trdila, da je obtoženka knjižila v poslovnih knjigah, ki so ji bile zaupane, neobstoječe gospodarske operacije, ali pa take, ki so bile že zdavnaj zaključene. Teh dokumentov se je potem posluževala s tem, da jih je izročala dr. Giuseppu Galuziju, ki je vodil splošno tvrdkino knjigovodstvo.

Brata Mario in Silvio Bonifacio sta tudi na včerajšnji razpravi potrdila, da je Ciccarellijeva uživala spočetka njuno popolno zaupanje. Toda kljub temu, da je bila ženska zelo spretna in premetena, se ji vendar ni posrečilo, da bi dalj časa skrivala poneverbe visokih vsot denarja. Leta 1956 sta lastnika začela sumiti, da v knjigovodstvu in pri blagajni nekaj ni v redu. Najprej sta mislila, da gre morda za kako napako v računih, toda ko je nekega dne oglasna agencija UPI poslala tvrdki Bonifacio trato za 80.000 lir, je zadeva postala jasna. Lastnika sta bila namreč prepričana, da je bil ta dolg že zdavnaj poravnan, kar je bilo razvidno tudi iz tvrdkinih listin. V resnici pa temu ni bilo tako, ker je Ciccarellijeva omenjeno vsoto vtaknila v svoj žep. Takoj so napravili splošen pregled knjigovodstva in ta je pokazal, da je primanjkovalo več kot 9 milijonov lir.

S svoje strani pa je Ciccarellijeva zanikala, da je ogoljufala tvrdko za tako visoko vsoto. Priznala pa je naslednje poneverbe: en milijon lir je porabila za nakup zdravil za svojega očeta (ki je pozneje umrl), pol milijona je porabila za nakup zdravil zase, pol milijona lir je vzela, da si je zaokrožila plačo, 1 milijon lir je poklonila svoji sestri, ki je morala plačati razne dolgove, a pol milijona je podarila hčerki enega izmed lastnikov. Končno je vzela iz blagajne še denar za nakup najprej avta znamke Fiat 500 in potem Fiat 600.

Preiskovalni organi so ugotovili, da je Ciccarellijeva živela zelo potratno. Ob nedeljah je prirejala daljše izlete, na pr. v Cortino d'Ampezzo ali pa še dalj v notranjost Italije. Pri takih izletih se je posluževala avta Fiat 1400, ki ga je redno najemala, a vozil ga je neki bivši uslužbenec tvrdke Bonifacio. Soferju je seveda plačevala običajne dnevnice in vse potne stroške. Na te izlete pa ni hodila sama, temveč v družbi z raznimi prijatelji in sorodniki.

Med preiskavo se je Ciccarellijeva obvezala, da bo poravnala v obrokih ves svoj dolg tvrdki. Na včerajšnji razpravi sta lastnika tvrdke Bonifacio povedala, da sta do sedaj prejela na ta račun nekaj manj kot dva milijona lir, in sicer nekaj v denarju in nekaj v raznem blagu. Med drugim sta prevzela avto Fiat 600.

Na koncu svojega obtožilnega govora je tožilec dr. Ballarini zahteval včeraj, naj sodišče obsodi Ciccarellijevo na 1 leto in 4 mesece zapora ter 60.000 lir globe zaradi goljufije. Menil pa je, naj se ukine kazenski postopek proti njej v zvezi z obtožbo ponarejanja zasebnih listin, in sicer zaradi amnestije.

V svoji razsodbi pa je bilo sodišče zelo strogo. Obsodilo je namreč žensko na 3 leta zapora ter na 36.000 lir globe. Dve leti kazni sta pomilostjeni. Nadalje je sklenilo, naj Ciccarellijeva vrne tvrdki Bonifacio 7.635.000 lir ter naj plača 40.000 lir za stroške zastopnika zasebne stranke.

Predsednik Edel, tožilec Ballarini, zapisnikar Strippoli, obramba Sferco, zastopnik zasebne stranke Wondrich.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. novembra 1961 se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo pa je 6 oseb.

UMRLI SO: 77-letna Elisa Cattaruzza por. Rosset, 47-letna Maria Agostincich, 77-letna Elvira Centrone por. Di Bari, 58-letni Giacomo Flego, 72-letni Roberto Luciani, 77-letna Pierina Fontanot vd. Rozzo.

Danes v «ARCOBALENO»

Kino na Opčinah

predvaja danes 16. t. m. z začetkom ob 18. uri Totalscope barvni film:

«Judita in Holofern»

(Giuditta e Oloferne)

Igrajo: MASSIMO GIROTTI, ISABELLA COREY, RENATO BALDINI in LUCIA BANTI

Goriško - beneški dnevnik

Iz koprskega okraja

Plenum Zveze prometnih inženirjev in tehnikov LRS

Zanimivo predavanje o koprskem pristanišču

V nedeljo je v Kopru zaključil z delom plenum Zveze prometnih inženirjev in tehnikov Slovenije. Med drugim so inženirji poslušali predavanja «Koprska luka» (inž. Miloš Gnus) in «Elektrifikacija železniških prog» (inž. Bojan Preško).

Plenum je soglasno ugotovil, da sta pospešena graditev koprske luke in večja dinamika v pripravljanju načrtov za zgraditev železniške zveze do Kopra imperativ časa in razvoja, ki se obeta slovenski industriji spričo njenih rekonstrukcijskih načrtov. Samo za potrebe rekonstruirane slovenske industrije se že za 1966. leto napoveduje (iz uvoza in izvoza) 1,200.000 ton blagovnega prometa čez Koper, k temu pa je treba prišteti še vsaj 700 tisoč ton generalnega tovora in do 300 tisoč ton tranzita. Spričo dosedanjega in planiranega gospodarskega razvoja Slovenije in delno celo države kot celote sta ti nalogi torej prerasli okvir koprskega okraja in terjata pri svojem uresničevanju aktivno sodelovanje ter ustrezno pomoč vsega jugoslovanskega gospodarstva.

V nedeljski razpravi je sodelovaj tudi sekretar Okrajnega komiteja ZK Koper Albert Jakopič. Izrazil je zadovoljstvo, da si je Zveza inženirjev in tehnikov Slovenije izbrala Koper za kraj svojega plenuma in da je dala na dnevni red razpravi o vprašanjih, ki sta za razvoj Kopra, Slovenije in cela Jugoslavije življenjskega pomena. Izrazil je prepričanje, da bo ta plenum spodbudil Društva inženirjev in tehnikov k večji dejavnosti, saj lahko ta društva s svojim delom uspešno pomagajo reševati številna vprašanja v kar največjo korist družbe kot celote.

Pred zaključkom plenuma so delegati iz koprskega okraja ustanovili Društvo prometnih inženirjev in tehnikov za koprski okraj in izvolili za predsednika Mira Zorča.

Po plenumu so si delegati ogledali koprsko luko.

—«»—

Tatovi obiskali krožek pomorščakov

Ravnateli krožka pomorščakov «N. Sauro» Tullio Linci iz Ul. Canova 27 je prijavil policiji, da so neznanci vdrli ponoči v sedež omenjenega krožka in da so hoteli odpreti blagajno, kar pa jim ni uspelo. Iz male blagajne bara so nato odnesli 10.000 lir v gotovini.

—«»—

Padli so v trolejbusu

Štirje potniki, ki so se včeraj popoldne peljali s trolejbusom št. 17, so padli in se nekoliko poškodovali zaradi nenadnega sunka. Trolejbus je namreč zadel v zadnjo stran avtomobila, ki je vozil pred njim.

Zaradi poškodb ki so jih dobili pri padcu, se bodo morali zdraviti nekaj dni 39-letna Dolores Caniglia por. Melatossi iz Tor Cucera 3, 53-letna Anna Paterni por. Fiorentini iz Ul. Cologna 44, 60-letna Pasqua Caniglia iz Ul. Tor Cucera 3 in 63-letni Giovanni Nemiz iz Ul. San Marco 20.

VČERAJŠNJE CENE NA TRGU NA DEBELO

(V prvem stolpcu so najnižje cene, v drugem najvišje, v 3. prevladujoče)

pomaranče	53	188	71
limone	88	106	106
kostanj	83	153	83
kaki	53	83	71
jabolka I	94	141	106
jabolka II	29	94	71
hruške I	94	212	200
hruške II	47	165	153
grozdje	94	282	118
pesa	50	220	160
artičoke	45	50	45
zelje	29	50	36
cvetača	60	100	83
obovt	24	50	29
korenje	25	50	40
čebula	55	60	55
koromač	18	53	41
rdeča solata	100	240	125
krompir	29	52	45
paprika	36	41	41
paradižnik	83	176	106
rdeči radič	100	313	125
zeleni radič I	450	600	500
zeleni radič II	100	350	300
zelena	50	70	50

Večina blaga se prodaja po prevlad. ceni (3. stolpec).

Valute

	Trst
dolar	622.—
švicarski frank	143.85
funt šterling	1751.50
francoski frank	124.80
marka	155.30
šiling	24.05
pezeta	10.33
dinar	—.63
marengo	4850.—
zlato	710.—

MALI OGLASI

ANGLEŠKI, NEMŠKI jezik, slovensko, trgovsko dopisovanje, prevod poznavalec daje lekcije v Trstu in v **Slovenskem Primorju**, razlaga slovenščino in italijanščino. Pisati na upravo lista, Ul. sv. Frančiška 20.

21-LETNA z imovino, govori 5 jezikov, zaposlena kot tolmač, želi primernega poznanja s Trstanom zaradi možitve. Pisati na upravo lista.

BRUSINI CARLO, Trst, Ul. Battisti 29, **prodaja gospodinjske električne predmete — štedilnike na drva, premog, plin, elektriko — trajno goreče peči na premog in kerosene ter na plin in elektriko. Olajšave pri plačilu. Postrežba plina na dom. — Telefon 29-041.**

VESPAGENZIA — tel. 28-940 — na obroke od 6090 lir za «gran sports», Trst, via S. Francesco 44.

VESPAGENZIA — obroki od 5160 lir za 150-kub. vozila s štirimi prestavami.

VESPAGENZIA — obroki od 4500 lir za 125-kub. vozila. Velika izbira vesp, motociklov in rabljenih motornih tovornikov. Poskrbimo tudi za vse listine za izvoz.

PRI MAGAZZINU FELICE, Trst, Ul. Carducci 41, **DOBITE: ženske, moške in otroške dežne plače, bunde, hlače, jopiče in srajce najboljših vrst in znamk po najnižjih cenah.**

VDOVA z malim premoženjem želi znanja s tržaškim vdovcem zaradi možitve. Pisati na upravo lista.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst - Ul. sv. Frančiška 20
Telefon 61-792

NOVO:
Zgodovina slovenskega slovstva III. del L. 2.000.—
Mladi vedež L. 2.400.—

Zemeljski udor v Tomaju

Leopold Starc z dvema vaščanoma gleda s kuhinjskih vrat v globino, kamor se je spustil jamar

Tržaški jamar Bernardini na dnu jame preiskuje teren okoli ozkega rova, ki ga je zasula zemlja

V Skrljevo hišo v Tomaju je udarila strela in zažgala seno na seniku. Lastnik je utrpel kakih 6 milijonov dinarjev škode

S seje pokrajinskega odbora

ANAS naj zgradi avto cesto Gorica-Palmanova brez cestnine

Odborniki so pripravili gradivo za sobotno sejo pokrajinskega sveta - Razni upravni ukrepi

Na zadnji seji pokrajinskega odbora pretekli torek, je najprej podal svoje poročilo predsednik dr. Chientaroli, potem pa je razdelil posameznim odbornikom dodatne argumente k prejšnjemu dnevnemu redu, o katerih bodo morali poročati na prihodnji seji pokrajinskega sveta, za katero so vključene v dnevni red tudi interpelacije in resolucije.

Pokrajinski odbor je medtem sprejel važen sklep, da bo poslal glavnemu vodstvu državnih cest (ANAS) formalno prošnjo za avtomobilsko cestno povezavo med Gorico in Palmanovo. Tako avto cesto naj bi zgradila uprava državnih cest na podlagi čl. 13 zakona št. 729 in naj bi imela vse značilnosti, — so predvidene za avtomobilske ceste, na katerih se ne plačuje cestnina.

Odbornik dr. Marchesini je poročal o šolski zdravniški službi. Po obširni debati o tem vprašanju so odborniki ugotovili, da ima občinska uprava samo dopolnilno nalogo pri tej dejavnosti, kjer imajo glavno dolžnost posamezne občine. Zato so poverili dr. Marchesiniju nalogo naj pazljivo sledi temu delikatnemu in zapletenemu vprašanju.

Pri točkah upravnega značaja, ki jih je že sprejel pokrajinski odbor, naj omenimo imenovanje pokrajinskega zastopnika v prizivni komisiji za vojaške podpore, nekatere koncesije na pokrajinskih zemljiščih, oprostitev neke tvrdke, ki je prevzela delo na dražbi od pologa kavcije; sprejeli so tudi sklep, da bodo poslali nekega uradnika pokrajinskega laboratorija za zdravstvo na poseben dopolnilen tečaj za kromatografično analizo prehrambenih maščob, dalje so odobrili povračilo stroškov za pokrajinske volitve občini v Dolenjah in sprejeli še nekatere druge upravne ukrepe med katerimi so tudi v korist nezakonitih otrok in pa izplačilo odškodnine za zakol goveje živine, ki je okužena z brucelozo ali jetiko.

Slovenska prosvetna zveza v Trstu in Zveza slovenskih prosvetnih društev v Gorici imata občni zbor združitve obeh zvez v nedeljo 19. novembra 1961 v prosvetni dvorani v Gorici, Korzo Verdi št. 13.

Avtobus za delegate prosvetnih društev s Tržaškega in goste bo odpeljal kakor sledi:

Trst - Ul. Geppa 9	ob	7.30
Katinara - Ključ	ob	7.45
Bazovica	ob	8.
Padriče	ob	8.05
Opčine	ob	8.15
Prosek	ob	8.20
Križ	ob	8.25
Nabrežina	ob	8.30

Stavka državnih uslužbencev

Pokrajinska federacija CISL sporoča, da bodo v petek 17. t. m. in v soboto 18. t. m. stavkali državni uslužbenci ministrstev za kmetijstvo in gozdove, obrambe, javnih del in trgovinske mornarice.

Stavka bo trajala 48 ur in je napovedana iz protesta zaradi zavlačevanja pri izplačilu dodatne doklade, kot je bila priznana v sporazumu med sindikati in posameznimi ministrstvi, z veljavnostjo od 1. oktobra 1961.

—«»—

Martinovanje v Sovodnjah

Sovodenjski pevci priredijo v soboto 18. t. m. ob 20.30 zvečer v domači Prosvetni dvorani martinovanje. Na programu sta ples in prosta zabava.

Fantje, ki želijo priti na zabavo, naj si poskrbijo vabila na sedežu pevskega zbora, dekleta pa bodo imela vstop tudi brez vabila. Prireditelji vabijo ene in druge k čimvečji udeležbi.

Iz Beneške Slovenije

Popis prebivalstva je pokazal prav povsod močno nazadovanje

V nekaterih občinah se je v 10 letih zmanjšalo število prebivalstva za četrtino - Ustvariti bi bilo treba nove vire dela in dohodka

Mesec dni je poteklo od popisa prebivalstva in gospodarskih podjetij in marsikje so že objavili prve uradne podatke o rezultatih popisa ter jih primerjali s podatki prejšnjega popisa iz leta 1951. Tuzi za vzhodni del Beneške Slovenije in za Rezijo so bili te dni objavljeni taki podatki, ki nazorno kažejo, da se v teh krajih še vedno nadaljuje odseljevanje, odnosno beg z dežele v mesto in v inozemstvo.

Celo sam Čedad, ki ima nekaj trgovskega prometa v zvezi z maloobmejnim prometom in tudi nekaj industrije, ni ostal izven tega negativnega pojava. Dne 15. oktobra letos so namreč našteli na področju čedadske občine 10.731 prebivalcev, medtem ko jih je bilo leta 1951 še 11.455 ali za nad 700 več. Od tega je bilo moških 5045 in žensk 5321, ki živijo v 2780 družinskih skupnostih. V občini imajo 468 trgovskih in industrijskih podjetij.

Občina Dreka šteje sedaj 1251 prebivalcev (prej 1292) in 28 podjetij; Grmek 1616 prebivalcev (1743) ter 37 podjetij; Praprotno 1529 prebivalcev (2036) in 31 podjetij; Podbonesec 3315 prebivalcev (3 tisoč 735) in 93 podjetij; Št. Lenart 2148 prebivalcev (2283) ter 75 podjetij od tega 8 potujočih trgovcev; Speter 2840 prebivalcev (3088) in 102 podjetji; Sovodnje 1736 prebivalcev (2077) in 42 podjetij od tega 5 potujočih trgovcev; Srednje 1687 prebivalcev (1883) in 23 podjetij; Tavorjan 2862 prebivalcev (3304).

Kar se Rezije tiče pa so podatki naslednji: vsa občina šteje 2792 prebivalcev (3350), od tega je 1346 moških in 1414 žensk, ki živijo v 756 družinskih skupnostih. Stanovanjskih hiš je v dolini 990 s 7136 sobami. Podjetij so našteli 60 od tega 11 potujočih trgovcev.

Iz navedenih podatkov je razvidno precejšnje nazadovanje prebivalstva po vseh občinah; najslabše je v Prapotnem, kjer se je prebivalstvo zmanjšalo za četrtino, v Tavorjanu, kjer se je zmanjšalo za okrog 20 odst. ter v Reziji, kjer je tudi 558 prebivalcev manj, kot pa pred desetimi leti.

Te številke so ponoven in zgovoren dokaz, da bi morale državne in krajevne oblasti sprejeti nujne ukrepe za gospodarsko pomoč tem pasivnim gorskim krajem in s primernimi pobudami ustvariti doma nove vire dela, ki naj bi vsaj deloma zavrle beg v emigracijo s tem, da bi domačinom nudile doma primeren zaslužek. Pri tem bi bilo treba upoštevati predvsem vse možnosti za izboljšanje kmetijstva in živinoreje.

—«»—

Dve nesreči na delu

Prejšnjo noč okrog 2.50 so z avtom Zelenega križa pripeljali v civilno bolnišnico 20-letnega Dina Delpina, ki stanuje v Gradiški. Delpin se je pri nočnem delu v podgorski predilnici ranil na kazalcu desne roke in na obrazu. Zdravniki so mu nudili prvo pomoč in ga poslali domov. Ozdravel bo v 5 dneh.

Včeraj zjutraj ob 8.20 pa so pripeljali v goriško bolnišnico 52-letnega Giuseppa Reolona, ki je doma iz pokrajine Belluno ter je zaposlen pri podjetju Tacchini v Gorici. Mož se je ponesrečil pri delu in zdravniki so pri pregledu ugotovili, da se je ranil na spodnjem delu hrbta ter si morda zlomil tudi kakšno vretence v hrbtenici. Zato so ga pridržali na zdravljenju za 15 dni.

V nedeljo v Štandrežu in Števerjanu

Revija traktorjev in drugih strojev ter razstava domačih pridelkov

Štandreški traktoristi so obiskali popoldne svoje kolege v Števerjanu

Preteklo nedeljo smo imeli tudi v Štandrežu zahvalnico za letošnji pridelek, kot je prišla v zadnjih letih v navado. Na trgu pred cerkvijo so člani društva direktnih obdelovalcev in drugi kmetje razvrstili poljedelske stroje, ki kažejo, da se iz leta v leto tudi kmetijstvo v Štandrežu stalno izpopolnjuje in modernizira. K strojem, ki so bili razstavljeni že lani, se je letos pridružil še stroj za rezanje in spravljanje sirčja na kaščo.

Na sredi trga pa so na posebnem kmečkem vozu razstavili najrazličnejše pridelke, zlasti vse vrste zelenjave, ki je glavni pridelek Štandrežcev; niso pa manjkale tudi zajetne steklenice pristne domače kapljice in veliki hlebi domačega kruha. Po cerkvenem obedu, ki ga je opravil domači župnik, so domačini in povabljenci pokusili eno in drugo ter se potem zadržali še na zakuski v prostorih Lutmanove gostilne. Poleg kmetijskih predstavnikov iz Gorice, so se svečanosti udeležili še nekateri drugi povabljenci. Bilo je tudi nekaj napitnic z željo za srečo in nadaljnji napredek v kmetijstvu prihodnje leto.

Na proslavo v Štandrežu je prišlo tudi nekaj direktnih obdelovalcev iz Podturna, ki niso hoteli na glavno proslavo, ki je bila v Gorici na Travniku. Popoldne, ko je malo prenehalo deževati, pa so traktoristi iz Štandreža odšli s svojimi vozili v koloni skozi Pevmo in Oslavje do Števerjana, kjer so se pridružili domačinom, ki so prav tako v dopoldanskih urah razvrstili na trgu pred cerkvijo v Števerjanu 18 od skupnega števila okrog 22 traktorjev, kolikor jih imajo tam gori. Manjkali so le bolj oddaljeni in starejši traktorji, ki se morda niso hoteli meriti z novejšimi tipi.

Štandreški in števerjanski traktoristi so se nato zadržali v gostilni ob kozarcu dobre briške kapljice, ki je prav na Martinovo «postala vino» in se pogovorili o svojih problemih in o vedno večjih težavah, ki jih mora premagovati domače kmetijstvo tudi spričo hude konkurence iz drugih pokrajin na domačem in na tržaškem trgu.

—«»—

Nezgoda na zagrajskem mostu

Ob 18.15 so včeraj zvečer pripeljali v civilno bolnišnico v Gorici 30-letnega Silvija Besfarta iz Vilesseja. Zdravniki so ugotovili, da ima rano pri gležnju leve noge ter verjeten zlom kosti. Pridržali so ga v bolnišnici za 25 dni.

Besfart je povedal, da je dobil navedene poškodbe pri cestni nesreči, do katere je prišlo na mostu čez Sočo pri Zagraju.

Včeraj popoldne na Travniku

Nenavaden karambol dveh avtomobilov

Tržačan Zuttioli v bolnici s pridržano prognozo

Včeraj popoldne okrog 14. ure je prišlo na Travniku ali bolje na križišču med Ul. Roma in Ul. Oberdan do prometne nesreče, ki je zaradi svojega nenavadnega poteka zbudila splošno pozornost mimoidočih.

Ob omenjeni uri se je peljala 35-letna Flora Natale por. Stanta s svojim avtom «Fiat 1100» po Ul. Roma v smeri proti Travniku. Ko je prišla že do konca ulice, pa je nenadoma privozil iz smeri od prefekture proti Ul. Oberdan s svojim avtom «Fiat 600 multipla» 51-letni Enrico Zuttioli iz Trsta, Ul. Combi 8. Kako je prišlo do nesreče še ni bilo mogoče točno ugotoviti. Vsekakor pa je gospa Natale prepozno opazila prihajajoči avto «Fiat 600», da bi se mu lahko izognila in je s svojim avtom treščila vanj s tako silo, da je «Fiat 600» zavozil proti palači INPS in končal na gredici pred njo. Avto «Fiat 1100» pa se je zavrtel okrog sebe in končal obrnjen s sprednjim delom nazaj v Ul. Roma.

Pri trčenju je Zuttioli odnesel hude poškodbe in z avtom Zelenega križa so ga odpeljali v civilno bolnišnico, kjer so mu zdravniki ugotovili pretres možganov in številne poškodbe po telesu, ter ga pridržali v bolnišnici s pridržano prognozo. Ob 16.15 so prepeljali v bolnišnico tudi Floro Natalijo in jo pridržali na zdravljenju za 15 dni.

Obe vozili sta utrpeli znatno škodo. «Fiat 1100» ima razbit ves prednji del, «Fiat 600» pa ima razbito karoserijo in kolo na levi strani. Na kraj nesreče je prišla tudi cestna policija, da bi ugotovila odgovornost.

—«»—

Pol ure po kraji so tatu že aretirali

Včeraj zjutraj ob 5.15 je Antonia Berce iz Gorice Ul. Balilla telefonirala letečemu oddelku goriške kvesture, da ji je nekaj minut prej nekdo ukradel kolo izpred stanovanja. Dodala je še, da je bilo kolo znamke «Angor» svetlosive barve s štev. 5200.

Komisar letečega oddelka je takoj poslal motorizirano edinico na ogled. Najprej so pregledali okolico okrog hiše, kjer je prišlo do tatvine in nato krenili proti Majnici. Ko so bili že blizu Fare so v resnici zagledali pred seboj možakarja, ki se je vozil na kolesu, katero je odgovarjalo opisu Bercetove. Policisti so možakarja ustavili in takoj ugotovili, da gre v resnici za ukradeno kolo, kar je možakar že pri prvem zaslišanju takoj tudi priznal.

Izpovedal je, da se imenuje Giacomo Zambardi, ima 65 let ter stanuje v Trstu Ul. Madonnina 44. V Gorico je prišel že v jutranjih urah in ko je mimo grede opazil v veži omenjene hiše v Ul. Balilla kolo brez gospodarja, se ga je takoj polastil, zlomil ključavnico s kleščami, ki jih je imel pri sebi in se odpeljal. Toda vozil se je le malo časa, saj so ga le pol ure po kraji policisti ujeli.

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

Čitajte in širite
PRIMORSKI DNEVNIK

Zanimivo za šahiste

Gligorič, Parma in Ivkov v nedeljo v Novi Gorici

Na sporedu je šahovska simultanka in predvajanje šahovskih filmov

Okrajna šahovska zveza in šahovski klub Nova Gorica prirejata v nedeljo 19. t. m. veliko šahovsko manifestacijo. Sodelovali bodo: desetkratni jugoslovanski državni prvak Svetozar Gligorič, bivši svetovni mladinski prvak Borislav Ivkov in sedanji svetovni mladinski prvak mednarodni mojster Bruno Parma.

Spored: 1. Razgovor med Gligoričem, Ivkovom in Parmo vodi tajnik šahovske Zveze Slovenije Ernest Kapus; 2. predvajanje treh šahovskih filmov; 3. simultanko na 60 do 80 deskah igrajo Gligorič, Ivkov in Parma.

Pričetek točno ob 10. uri v dvorani v Novi Gorici.

Slovenske šahiste iz Gorice vabimo, da se te prireditve udeleže.

Za igranje simultanke se sprejemajo prijave do sobote 18. t. m. Prijave sprejema Stepančič Karel, Komunalna banka, Nova Gorica, vsak dan od 7. do 13. ure.

—«»—

Pri igri si je zlomil nogo

Včeraj okrog 18.20 so pripeljali v goriško bolnišnico 14-letnega Paola Falzarija iz Gorice Ul. Roma 21. Zdravniki so mu ugotovili zlom desne noge in ga pridržali na zdravljenju za 40 dni.

Mladenič je povedal, da se je ponesrdečil pri igranju košarke v dvorani goriške telovadne zveze.

Traktoristi iz Števerjana so na zahvalno nedeljo razvrstili svoja vozila na glavnem trgu

Doberdobski župan pri predsedniku pokrajine

Čimprej naj bi uredili cesto Doberdob-Selce

Odsek od Devetakov do Doberdoba potrebuje temeljito ureditev, ki bo prišla na vrsto pozneje

V petek 10. t. m. je bil doberdobski župan pri predsedniku goriške pokrajine dr. Chientaroliju, s katerim se je razgovarjal o stanju ceste Dol-Doberdob-Selce. Namen razgovora je bil, seznaniti odgovornega organa o važnosti te ceste za doberdobsko občino. Župan je poudaril, da je bila ta cesta pod Avstrijo glavna zveza med Trstom in Gorico. Že takoj po prvi svetovni vojni je postala pokrajinska cesta, kar je ostala vse do danes. Župan je tudi omenil predsedniku pokrajine, da za promet manj važne ceste, katere so pred kratkim prišle pod pokrajinsko upravo, so že bile vključene v načrt za asfaltiranje. Zaradi vojaških vaj in prometa s tovornjaki je doberdobska cesta včasih skoraj neuporabna za promet in je nujno potrebno, da se jo asfaltira.

Predsednik dr. Chientaroli je županu odgovoril, da je spadala doberdobska občina pod tržaško pokrajino vse do priključitve h goriški in ni bilo nikakega zanimanja za asfaltiranje predmetne ceste. Doberdobska občina je komaj štiri leta od tega sprožila to vprašanje. Druge pokrajinske ceste so že takrat bile vnesene v program za asfaltiranje.

Ob zaključku razgovora je predsednik obljubil, da se bo zanimal, da bi začasno uredili vsaj del ceste Doberdob-Selce, drugi del ceste, Dol-Doberdob, pa je potreben popolne preureditve, ker ne odgovarja več današnjemu prometu. K temu je pripomnil, da razume težkoče prizadetega prebivalstva in opravičuje ogorčenost doberdobske občinske uprave, ki je dolžna zagotoviti občanom varnost prometa.

Župan se je predsedniku zahvalil za razumevanje in za obljubljeno zanimanje za rešitev tega važnega problema.

L. C.

Koristne telefonske številke

Zeleni križ v Gorici 26-48
Bolnišnica v Gorici 39-91
Prometna policija v Gorici 30-82
Gasilci v Gorici 21-20.
Leteči oddelek (Squadra mobile) na kvesturi 21-61
Rdeči križ v Ronkah 4-26-89
Rdeči križ v Tržiču 7-22-49
Orožniki v Števerjanu 46-75
Orožniki v Podgori 20-22
Orožniki v Štandrežu 38-09
Orožniki v Sovodnjah 80-07
Orožn. v Doberdobu 7-36-71

S seje občinskega odbora

V Gorici bodo odprli urad za vojaške služnosti

Nadaljuje se akcija za goriško letališče

Občinski upravni odbor v Gorici je imel pretekli torek zvečer redno tedensko sejo, na kateri je župan dr. Poterzio najprej poročal o svojem potovanju v Padovo, kamor je šel skupaj z zastopniki goriških kmetovalcev.

Tam so se sestali z generalom Muscom in mu obrazložili položaj, ki je nastal na Goriškem v zvezi z razširitvijo vojaških služnosti na en del področja goriške občine; pri tem je omenil škodo, ki jo bodo imele od take razširitve nepremičnine. Med razgovorom je župan poudaril posledice zmanjšanja vrednosti take posesti tudi v zvezi s predpisi za pasivna področja. Zato je zahteval, naj bi ne glede na kakršne koli druge ukrepe, ki bi omejili negativne posledice vojaških služnosti, poskrbeli za ocenitev in izplačilo škode v najkrajšem času.

Župan je dosegel, da bodo občina in prizadete ustanove lahko poslale podrobno poročilo o vsem problemu in istočasno je dobil zagotovilo, da bodo odprli v Gorici posebni urad, ki bo omogočil direktne stike oškodovancev z odgovornimi vojaškimi organi.

Župan je nato ponovno poročal o problemih goriškega letališča in odborniki so sklenili, da bodo napravili še nove intervencije na pristojnih višjih uradih.

Na predlog odbornika za javna dela Lupierija so nato odobrili okrepitev javne razsvetljave v ulicah Galilei, Magnacco, Nizza, pri jezuitski cerkvi in Ul. Nievo. Odobrili so tudi dobavo opreme za povečano osnovno šolo na Rojcah.

Končno so odborniki na predlog dr. Milocca ugodno rešili več vprašanj za vpis v seznam revnih, ki imajo pravico do brezplačne zdravniške pomoči.

—«»—

Še dve manjši nezgodi

Včeraj popoldne ob 15.30 je iskal pomoč v bolnišnici 21-letni Mario Zorzut iz Gorice, Ul. Orzoni 32. Ko je bil na delu se je ranil na desni nogi. Okreval bo v sedmih dneh.

Uro pozneje pa je prišel po pomoč tudi 67-letni Francesco Stefani iz Gorice Ul. Fate bene fratelli 166 ki se je doma vrezal v palec desne roke. Tudi on bo ozdravel v 7 dneh.

OD VČERAJ DO DANES

KINO

v GORICI

CORSO. 16.30: «Gangsterjevo maščevanje», R. Robertson in B. Kay. Ameriški črnobeli film. Mladini pod 16. letom vstop prepovedan.

VERDI. 17.15: «Pečat», M. Shell in S. Whitmann. Ameriški film, cinemascope. Mladini pod 16. letom vstop prepovedan.

VITTORIA. 16.30: «Il dritto» iz Hollywooda. F. Vauglan in M. Hyer. Ameriški črnobeli film, cinemascope.

CENTRALE. 17.00: «Kri in arena», T. Power in L. Darnell. Ameriški barvni film.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna ALESANI, Ul. Carducci št. 12, tel. 22-68.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 17,4 stopinje ob 12.50, najnižjo 3,4 stopinje ob 7.10. Povprečna dnevna vlaga je dosegla 80 odst.

Šport Šport Šport Šport

MITROPA CUP 1961

Kladno poražen Bologna v finalu

BOLOGNA, 15. — Enajstorica Bologne se je uvrstila v finale turnirja za srednjeevropski pokal za 1961. leto. Bolonjčani, ki so v prvi tekmi premagali češkoslovaško moštvo Kladno z 2:1, so tudi danes uspešno končali srečanje z 1:0. D[illegible]čini so bili ves čas v na[illegible] toda češki vratar je s si[illegible]mi posegi večkrat rešil mrežo.

Bolonjčanom se je šele v drugem polčasu in sicer v 20' posrečilo prodreti do mreže in so z Rossinijem dosegli zmagoviti gol dneva.

«»

ZA POKAL VELESEJEMSKIH MEST

Hibernian-Crv. zvezda 0:1 (0:0)
Leipzig - MTK 3:0 (1:0)
Barcellona - Birmingham 5:2 (3:1)

ZA POKAL EVROPSKIH PRVAKOV

Atletico-Leicester City 2:0 (0:0)
ASK Vorwaerts - Glasgow Rangers 1:2 (1:2)

Turinčani v četrtfinalu turnirja za pokal evropskih prvakov

Juventus-Partizan 5:0

Za domačine so bili uspešni Mora (2), Nicolè, Rosa in Stacchini

Juventus: Anzolin; Garzena, Bozzao; Emoli, Charles, Leoncini; Mora, Rosa, Nicolé, Mazzia, Stacchini.

Partizan: Soškić; Mihajlović II., Sombolac; Radović, Milutinović, Vasović; Čebinac, Vislawski, Vuković, Galić, Hagić.

Sodnik: Gulde (Švica). **Gledalci:** 12.000.

Strelci: v 1' p. p. Nicolé, v 36' Mora; v 10' d. p. Rosa, v 17' Mora, v 21' Stacchini. **Koti:** 6:6.

Po zmagi v Beogradu si je Juventus tudi v povratnem srečanju z beograjskim Partizanom zagotovil popoln uspeh ter se je uvrstil v četrtfinale nogometnega turnirja za pokal evropskih prvakov.

Turinčani so bili petkrat učinkoviti, medtem ko se jugoslovanskemu moštvu ni posrečilo niti enkrat presenetiti budnega Anzolina. Juventus je bliskovito začel in je že v 1' igre prišel v vodstvo. Anzolin je žogo poslal Rosi, ki jo je predložil Nicoléju. Predložek ni bil natančen, zaradi česar je Milutinović skušal poslati žogo svojemu vratarju. Nicolé ki je bil v neposredni bližini, je izrabil priložnost in je poslal žogo diagonalno v prazna jugoslovanska vrata.

Beograjčani so odgovorili z Vukevićem, toda Anzolin je žogo odbil. Po nekaj minutah dolgočasne igre je Mora s silovitim strelom skušal presenetiti Soškića, ki pa je bil na mestu in je žogo prisebno ustavil. Nekaj minut kasneje je Rosa skušal priti do drugega gola, toda tudi tokrat Soškić ni dovolil. Najlepšo priložnost za podvojitev rezultata je imel v 14' Nicolé, ki je po predložku Stacchinija zbežal in se sam znašel pred beograjskim vratarjem. Namesto, da bi streljal, je Nicolé skušal prelgrati Soškića, kar pa se mu ni posrečilo. Kasneje so Jugoslovani izvedli protinapad, ob koncu katerega sta se Vislawski in Vuković znašla sama pred Anzolinom, Beograjska napadalca pa nista znala izrabiti priložnosti in žoga je končala v outu.

V 36' se je domačinom, ki so bili stalno v napadu, končno le posrečilo pretresti mrežo Jugoslovanov. Nicolé je hotel zbežati, a kar ga je jugoslovanski srednji krilec oviral, je prepustil žogo Mori, ki jo je brez oklevanja s silovitim strelom poslal v mrežo.

V drugem polčasu so domačini potrdili svojo premoč ter so zadali slabim gostom še tri gole. Sploh je Partizan zaigral pod kritiko in ni bil nikoli nevaren v napadu. Edino Hagić je imel že v začetku igre možnost, da izenači, toda beograjsko krilo je poslalo žogo naravnost Anzolinu v naročje.

Turinsko moštvo je v vsakem pogledu nadkrililo Beograjčane in bi lahko dosegli tudi več golov, če bi bili napadalci v številnih primerih bolj točni. Brez dvoma je bil prav Charles, ki je igral srednjega halfa, steber Juventusa. Anglež je vnesel red v obrambo, kjer je bil skupno z Bozzaom najboljši mož na igrišču. Napadalna vrsta, pa čeprav je manjkal Sivori, je bila zelo učinkovita in je bila stalno na polovici igrišča gostov ter je posebno v zadnjih dvajsetih minutah prisilila ne preveč budnega Soškića na drzne posege.

Morda je goste, ki so nastopili brez svojih dveh članov prvega moštva to je brez Jusufija v obrambi in Kovačevića v napadu, demoralizira gol v prvi minuti igre. Beograjčani so šli sicer takoj v protinapad, a njihove akcije so bile zmedene, zaradi česar si niso znali nikoli ustvariti ugodne priložnosti za uspešne prodore. Odtod tudi poraz s tako izdatnim številom golov v njihovo škodo.

* * *

LONDON, 15. — Angleško moštvo Tottenham se je nocoj uvrstilo v četrtfinale turnirja za pokal evropskih prvakov. Tottenham je igral neodločeno 1:1 (1:1) z nizozemsko enajstorico Feyenoord. V prvem srečanju so zmagali Angleži s 3:1.

Nakupi tržaškega nogometnega kluba

Dva igralca Livorna za napad Triestine

Gre za Brettija in Risosa

Danes je predsednik Triestine grof Giorgio Guarnieri javil, da je Triestina zaključila pogajanja z Livornom za nakup dveh napadalcev, ki bi morala ojačiti prednje vrste nogometnega moštva, ki se udeležuje prvenstva C lige.

Pogodbo o prestopu novih igralcev k Triestini je podpisal član vodstva rag. Cotta, ki je v ta namen že pred dnevi odpotoval v Livorno. Nova člana Triestine sta Risos in Bretti. Slednji, ki lahko igra povsod v napadalni vrsti, je že dva meseca v Trstu in je v pričakovanju sklepov treniral skupno z nogometaši Triestine. Risos pa, ki igra tako na levem kot na desnem krilu bi moral priti že danes v naše mesto, kjer ga bodo preizkusili in tudi zdravniško pregledali.

Bretti je Tržačan po rodu in je že igral pri svetoivanskem moštvu. Risos, ki najraje igra na levem krilu, je star 27 let.

«»

Za pokal velesejemskih mest

Vojvodina-Iraklis 9:1 (3:0)

NOVI SAD, 15. — Domača Vojvodina se je danes s prepričljivo zmago nad solunskim moštvom Iraklis z 9 proti 1 oddolžila za poraz, ki ga je z 2:1 doživela v Solunu. S to zmago se je novosadska enajstorica uvrstila v nadaljnje kolo nogometnega turnirja za pokal velesejemskih mest.

Košarkarsko prvenstvo ženske prve in moške A lige

V ženskem mestnem derbyju Philco premagal ekipo CMM

Tudi moška petorka bivše Ginnastice zmagovita

V drugem kolu ženske I. lige je bilo na sporedu tudi srečanje med dvema tržaškima ekipama. Po predvidevanju je zmagala ekipa Philca, predvsem po zaslugi državne reprezentantke Tarabocchiove in borbene Brombarove. Ostale igralke Ginnastice še niso dorasle prvima dvema, vendar se je njihova igra že po drugem nastopu vskladila z ritmom Tarabocchiove. Po prvem polčasu, ko sta si bili nasprotnici popolnoma enakovredni, je ekipa mornariškega krožka znatno opustila, kar so igralke Philca prisebno izrabile in so z lahkoto prihajale do koša ter so seveda tudi zmagale. Ekipa CMM nastopa letos s slabšo petorko, to pa predvsem, ker jo je zapustila najboljša realizatorka Lacchinijeva, ki se je poročila z igralcem Gavagninijem.

Če se spomnimo na izredno število doseženih točk v prvem kolu, se nam zdijo nedeljski zadetki videmskih igralk slaba žetev. Pripomniti pa moramo, da je Udinese dosegla ta rezultat na odprtem igrišču pod dežjem, ki je močno oviral hitro igro italijanskih prvakinj.

Nepričakovan rezultat so v tem kolu zabeležili v Trevisu, kjer je domači Silver premagal bolj nadarjene igralke beneške Reyer. V zadnji nedeljski tekmi sta se pomerili Standa in Brescia. Milančanke so tudi tokrat nadaljevale po tradiciji, pa čeprav se je Brescia še kar dobro branila.

Izidi:

Udinese-Portorico	*54:17*
Standa-Brescia	*41:26*
Philco-CMM	*64:46*
Silver-Reyer	*58:56*

MOŠKA A LIGA

Tržaški Philco, ki je lani pod imenom Ginnastice izpadel iz prve lige, je letos prvič nastopil v nižji skupini. Tržačani so se predstavili z odličnim rezultatom, saj so si nabrali skoraj 100 točk. Vseeno pa iz tega nastopa nismo mogli še spoznati njegove prave moči. V gosteh so imeli SAFOG, ki ni zmogla organizirane igre in ni razpolagala niti z enim igralcem, ki bi se dvigal nad povprečnostjo. V napadalni fazi je šlo Tržačanom kot po olju in so kljub nepopolni kondiciji posameznikov prodirali do koša kadar in kakor so hoteli.

Zaradi lahkote, s katero so si nabirali točke, so zelo popustili v obrambi in če je šlo v njihov koš tako malo žog, je treba pripisati neučinkovitosti napadalcev goriškega moštva. Kakšne so prave možnosti pomlajene Philcove ekipe bomo spoznali že v prihodnjem kolu, ko bo prišlo do derbyja z Don Boscom.

To moštvo ni imelo do sedaj sreče. V nedeljo je moralo še enkrat kloniti. Iz Vidma je prišlo tako praznih rok, pa čeprav je dolgo vodilo. Letos so ekipo Don Bosco zapustili kar trije najboljši igralci, kar je negativno delovalo na moralo ostalih.

Dejstvo pa je, da bomo lahko v nedeljo prisostvovali zelo zanimivi tekmi dveh enakovrednih nasprotnikov. To pa le pod pogojem, da se igralci Don Bosca otresejo občutka manjvrednosti in da več zaupajo v lastno moč.

V nedeljo je prvič nastopila tudi petorka Camplija, ki je podlegla boljši Stamuri. Fides je za eno samo točko razlike zgubila z Ravenno in tako pustila osamljeno na prvem mestu videmsko ekipo.

Videmčani so zasluženo prišli do vrha, vendar se bodo morali pošteno potruditi, če ga bodo hoteli obdržati. Tudi druge ekipe so letos dobro pripravljene in imajo najresnejši namen, da posežejo v borbo za častni stolček. To pa še posebno, ker bo prvo mesto pomenilo tudi prehod v prvo ligo.

Izidi nedeljskih tekem so sledeči:

Udinese-Don Bosco	*59:48*
Philco-Safog	*97:50*
Stamura-Campli	*41:39*
Ravenna-Fides	*71:70*

P.ZIO

Še prizori z letošnjega športnega tedna

Atleti na prizorišču

V nedeljo so z atletskim tekmovanjem zaključili 4. športni teden.

Na slikah:
— Prvi trije v teku čez drn in strn: Merlak, Jurkič in Fišer
— S. Veljak med skokom v višino
— Neubauer ni imel tekmeca v metu krogle
— Pavletičeva je tudi v metu krogle zasedla prvo mesto
— Irena Sirca med skokom v daljino

NA SONČNI STRANI

(Nadaljevanje s 3. strani)

njih časih, ob naših večernih pogovorih kaj bo kdo napravil «ko bo izpuščen», vedno pravil, da bo najprej šel na koncert.

«Kajpada, šel bom tudi na koncert. Toda najprej bom poiskal njeno stanovanje» je odvrnil fant s pritajeno jezo.

Ta mirna samozavest je očividno dražila starca, ki je polglasno brundal neke mračne napovedi o študentovem izpustu na svobodo. Ta ga je smeje zavračal, da je sicer res sušičen, vendar pa je prepričan, da bo izpuščen mnogo prej kot marsikateri drug. To cikanje na njegov primer je starca izzvalo, da je zasikal:

«Šel boš od tu, ti mamin miljenček, po vseh štirih, če boš sploh šel in ne bo ti padlo na um, da bi dvignil glavo, kaj šele, da bi se vzpel do tiste tvoje...»

Starec je za ženo s kletko uporabil prostaški izraz. V tistem hipu se je fant spozabil. V dveh skokih je bil pri njem in že je Čičo tiščal za vrat. Nastal je hrup in tek in komaj smo ju ločili. Spopad je tako hrupno odjeknil, da je priklical jetniško upravo. Student je bil kaznovan s štiriindvajseturnim postom v mračni samici s kamnitim ležiščem, nas ostale pa so razkropili malo povsod.

Dolgotrajno in hudo zimo, ki je sledila, smo prebili ob drugih mislih in skrbeh, ob drugih pogovorih in prepirih. Zoprnega Čiču iz ugla nisem nikoli več videl in tudi študenta iz Boke nisem dolgo srečal. Šele proti koncu leta sem ga našel v jetniški bolnici, kjer sem ostal le dva dni. Izprosila sva si dovoljenje, da smeva ležati na sosednih posteljah. Shujšal je bil med tem, vročica ga je kuhala, lica mu je oblivala nezdrava rdečica. Med jetniki v bolnici se je sušljalo, da gre h kraju.

Ko sva izmenjala pičle jetniške novice o položaju na svetovnih bojiščih, se je pogovor zasukal na naše nekdanje skupno bivanje na sončni strani jetnišnice in na doživljaj s starcem iz kota.

«Ta podgana» je dejal moj tovariš z ognjem v očeh in je pri tem ves vzplamtel v prirojeni mu strastni ogorčenosti in studu do odvratnih stvari.

V noči, ki je sledila, sva se dolgo pogovarjala. Šepetaje, da bi ne budila drugih bolnikov, sva govorila o vojni, o naših mladih stremljenjih, načrtih in bodočih možnostih, razpravljala sva o muziki, o ženskah, o življenju — vse nepovezano in skakaje z enega predmeta na drugega, kakor pač govorijo mladi ljudje ob takih prilikah. Student je ležal zleknjen vznak in roke je imel sklenjene pod glavo. Ni mu bilo do spanja in ni mogel molčati. V nekem trenutku mi je zaupal, da je v tisti noči, ki jo je po kazni prebil v samici na kamniti postelji, sanjal o ženi s kletko. Prišla je k njemu tiho in neopazno, obstala tik ob njem, se vzpela na prste, visoko dvignila roki in obesila kletko nad njegovo glavo, nato prav tako tiho izginila. Vso noč je kletka žarela nad njegovo posteljo kakor sonce. Nevidna ptica je v njej pela radostno preprosto melodijo. In ta čudovita pesem, ki si je ni zapomnil pa tudi ne pozabil, ga je potem spremljala povsod in — stalno mučila. Muči ga še. Zdi se mu, da jo zna, pa je vendar ne more zapeti in, obenem, se je ne more osvoboditi.

Student je utihnil, kakor bi zaspal. A meni se je zdelo, da je buden in da v svoji duši neslišno poje in zama nišče skrivnostno melodijo.

Že sestavljen mednarodni koledar atletskih tekmovanj za 1962. leto

V Beogradu od 12.-16. IX. evropsko prvenstvo

AMSTERDAM, 15. — Pred dnevi so se sestali v Amsterdamu člani mednarodne atletske zveze, ki so proučili razpored nastopov v prihodnji sezoni. V glavnih potezah bo koledar tekmovanj 1962. leta naslednji:

13. maja v Assenu: Holandska - Zahodna Nemčija - Švica
2. maja v Kopenhagnu: Danska - Vzhodna Nemčija
9. in 10. junija v Solunu: Grčija - Romunija
9. in 10. junija v Londonu: britanske atletske igre
16. in 17. junija v Varšavi: Memorial Kusocinskega
16. in 17. junija v Capfenbergu: Avstrija - Švica (moški in ženske)
17. junija v Antwerpnu: Belgija - Holandska
20. in 21. junija v Oslu: Norveška - Jugoslavija
22. in 23. junija v Pragi: Memorial Rosickega
23. in 24. junija v Katovicah: Poljska - Grčija
24. junija v Olsztynu: Poljska - Holandska (ženske)
29. in 30. junija v Londonu: Velika Britanija - Belgija - Holandska
29. in 30. junija v Chicagu: ZDA - Poljska (moški in ženske)
30. junija in 1. julija: Norveška - Danska (moški in ženske)
30. junija in 1. julija v Moskvi: Memorial Znamenskega
1. julija v Novem Sadu: Jugoslavija - Italija (ženske)
7. in 8. julija v Jeni: Vzhodna Nemčija - CSSR
8. julija v Rostoku: Vzhodna Nemčija - Švedska - Finska - Danska - Norveška
13. in 14. julija v Londonu: Mednarodno britansko prvenstvo
14. in 15. julija: Danska - Holandska
14. in 15. julija: Švica - Italija
21. in 22. julija v Lizboni: Portugalska - Francija
21. in 22. julija v Atenah: Grčija - Madžarska
21. in 22. julija: Francija - Španija
21., 22. in 23. julija v Rzesrowu: Atletsko prvenstvo Poljske
22. julija v Diosgyoerju: Madžarska - Romunija - Italija (ženske)
22. julija v Bruslju: Francija - Belgija
24. in 25. julija v Oslu: Norveška - Švedska
29. julija v Bukarešti: Romunija - Bolgarija (moški in ženske)
2. avgusta v Helsinkih: Finska - Švedska
3., 4. in 5. avgusta v Hilversumu: Mednarodno vojaško prvenstvo
od 3. do 7. avgusta v Moskvi: Prvenstvo Sovjetske zveze
od 4. do 6. avgusta v Londonu: Velika Britanija - Poljska (moški in ženske)
15. in 16. avgusta v Stockholmu: Švedska - Italija (moški in ženske)
18. in 19. avgusta v Varšavi: Poljska - SZ - Vzh. Nemčija (moški in ženske)
18. in 19. avgusta v Tatabany: Madžarska - CSSR - Ukrajina
19. avgusta v Bruslju: Belgija - Grčija
24. in 25. avgusta: Francija - Grčija
25. in 26. avgusta: Francija - Švica
28. in 29. avgusta v Oslu: Norveška - Vzhodna Nemčija
1. in 2. septembra v Helsinkih: Finska - Francija
1. in 2. avgusta v Atenah: Grčija - Avstrija
1. in 2. septembra v Zuerichu: Švica - Zahodna Nemčija
1. in 2. septembra v Stockholmu: Švedska - Vzhodna Nemčija (moški in ženske)
od 12. do 16. septembra v Beogradu: Evropsko prvenstvo
19. in 20. septembra v Budimpešti: Madžarska - Finska
22. in 23. septembra v Moskvi: Sovjetska zveza - Velika Britanija (moški in ženske)
26. septembra v Londonu: Anglija - Finska
26. septembra v Londonu: Anglija - Holandska (ženske)
28. in 29. septembra v Istanbulu: Balkanske igre
29. in 30. septembra v Parizu: Francija - Zah. Nemčija
7. oktobra: Italija - Grčija - Turčija
13. in 14. oktobra: Zahodna Nemčija - Poljska
27. in 28. oktobra v Lizboni: Portugalska - Velika Britanija B

MANUFAKTURNA TRGOVINA
GIOVANNI
TRST - UL. IMBRIANI 12 - TEL. 29-397

TEKSTIL - KONFEKCIJA - PERILO
- BOMBAŽNI IN VOLNENI IZDELKI
- NAJCENEJŠA TRGOVINA V TRSTU
RAZPRODAJA DEŽNIH PLAŠČEV

IVAN CANKAR

na klancu

10.

VII. Vračajo se izgnanci

«Kje je Lojze?»

«Ni ga več pri nas — ne bom imela ljudi zastonj na stanovanju.»

Francka je omahnila.

«Kam je šel?»

«Jaz ne vem; nisem šla za njim.»

«Kdaj je šel?»

«Mesec dni bo že; kaj vam ni pisal?»

«Ni pisal!» je odgovorila Francka in je sedla na stol v kuhinji.

«Tudi v šolo ni več hodil zadnje čase,» je govorila gospodinja dalje. «Čisto se je zanemaril, izgubil. Raztrgan je hodil okoli kakor lump, do kolena je imel hlače razklane... Saj so mu pripravili nekoga, da bi ga učil; tako bi bil zaslužil dva goldinarja na mesec, pa ga je pustil; še štirinajst dni ni hodil tja.»

Francki je legalo nekaj silnega na rame; klonila je glavo in ni slišala nič več, a gospodinja je pripovedovala dalje.

«Pa tudi tako bi ga ne imela več na stanovanju. Nepošten je bil — prišla sem nekoč v kuhinjo in sem ga videla, ko si je odrezal kos kruha; še zganil se ni, spravil je kruh prav počasi za suknjo in je šel na cesto... Izgubil se bo, nikoli ne bo nič iz njega. Tudi na Boga je pozabil in zdaj se mu tako godi. Zvečer ni maral več moliti; ko so drugi pokleknili, se je lepo razpravil in je legel. V cerkev ni šel nikoli, doma je ležal v nedeljo ves dan in še obul se ni. Seveda je imel take čevlje, da bi ljudje gledali za njim; ampak v cerkev bi bil šel vendar lahko, ker Bog ne gleda na čevlje...»

Ko je gospodinja še govorila, je Francka počasi vstala in je šla proti durim.

«Ali mi ne morete nič povedati, kod bi ga iskala?»

«Pravijo, da je bil pri gledališču zadnje čase; kje stanuje, ne vem... Če bi bil drugačen, bi morda imela še malo potrpljenja z njim, tako pa mi je pohujšal še druge in zato sem mu kar rekla — —»

Francka je odprla duri in je šla. Ulice so se križale, tuje hiše, tuji ljudje. Prašala ni nikogar po Lojzetu, ali gledali so za njo, ko se je opotekala in se je zadevala ob ljudi. Potem je ni bilo nikoli več v mesto.

«Izgubil se je, kakor mu je bilo usojeno od začetka...»

Francka je bila sama, ali izba je bila polna spominov, šepetalo ji je na uho, govorilo je naglas, stopalo je s sten, vzdigavalo se je iz tal in se je motalo okoli nje. Nasmehnila se je časih, kadar je govorilo ljubeznivo in jo je tolažilo... Takrat je videla za mizo moža, ki je bil še mlad in vesel, ne tako čemeren in sključen, kakor je bil ob slovesu. Vrnil se je in je prinesel novo življenje. Tudi ona sama se je izpremenila, ker se je bil izpremenil on; hodila je lahko, oči so bile bistre, kakor da bi ji bilo dvajset let in bi bila šele to uro odložila poročni venec — ena sama noč je bila vmes in strašne sanje je sanjala tisto noč. Kakor da bi živela dolgo življenje polno groze in trpljenja; mož je šel in se je izgubil in je umrl med tujimi ljudmi; imela je troje otrok, troje lepih in ljubeznivih otrok in vsi so šli in so se izgubili in so umrli med tujimi ljudmi. Do krvi je delala, vse noči je premolila, roke so bile slabotne; toda prišla je vanje silna moč in s silno močjo je branila svoje otroke, jih je držala za roko, da jih ne bi iztrgali iz njenih rok, ne pognali jih v svet — ali šli so drug za drugim, tekla je za njimi, ko so šli po klancu, za njimi je tekla po neizmerni samotni pokrajini, toda ni jih več došla, izginili so, megla je bila pred očmi in noge so omahovale, opotekale so se, zgrudila se je in čelo se je zadelo ob kamen na cesti.... To so bile samo strašne sanje, ena sama noč je bila in minila je.... Zdaj pa se je vrnil mož — ali glej, vrnili so se tudi otroci, Tone je prišel in prišla je Francka in tudi Lojze je prišel, gosposki je bil in smejal se je, ko se ni prej smejal nikoli.... Rožljale so med prsti jagode velikega črnega molka, ali s sten je govorilo dalje, veselo se je razgovarjalo in je pripovedovalo o lepem življenju, ki je tam zunaj: «Tako ste skrbeli za nas, mati, dajali ste nam jesti, ko si sami niste privoščili kruha; beračili ste za nas, ko ne bi zase izpregovorili besede; oblačili ste nas, ko ste se sami tresli od mraza; zdaj, mati, pa bomo mi vas redili in oblačili in vsega boste imeli dovolj....» Branila se je smehljaje, tako so jo obsipali z ljubeznijo in hvaležnostjo....

Samo igrala se je z lepimi mislimi, ni jim verjela; ali vendar jih je klicala in se je bala, da se ne bi izgubile; razgrnile so svetel pajčolan pred grozo, ki je bila zadaj in je strmela vanjo neprestano z votlimi očmi.... In kadar se je pajčolan vzdignil, se je stresla in je zastokala, prihajali so strahovi in so napolnili vso samoto.

Kam je šel tvoj mož, ki te je ljubil in ki si ga ljubila tudi ti? Nisi ga držala za roko, izpustila si ga, ker si ga ljubila premalo, ker je bila tvoja ljubezen preslaba, da bi ga prijela s krepkimi rokami in ga priklenila. Šel je kakor potnik brez doma in se je izgubil in je umrl med tujimi ljudmi; nikogar ni bilo, ki bi mu rekel ljubeznivo besedo ob zadnji uri in ki bi mu zatisnil oči.

Kam je šel tvoj sin? Ali se spominjaš, kako sta šla po klancu gor, po samotni poti, in je gledal v tla in ni izpregovoril besede od velike žalosti, ki mu je ležala na srcu. Šel je, kakor na smrt obsojen, in je šel za očetom — izgubil se je in je umrl med tujimi ljudmi.

Kje je tvoja hči, ki je bila še tako majhna in slaba, ko si jo spodila z doma med tuje ljudi, kjer se bo izgubila in umrla na telesu in na duši?

Kje je tvoj sin, ki je šel na pot s tako velikim upanjem in se je izgubil v svetu, kakor košček papirja v vetru?

Kje so vsi, ki so te ljubili in ki si jih ljubila? — Šli so in jih ne bo nikoli več....

Črne jagode so rožljale med prsti, ustnice so se premikale v molitvi — toda misli so se plazile težke in trudne po zemlji, niso se odprla nebesa, da bi posijal svetel žarek mednje.

«Izgubili so se, umrli so; zastonj so bile vse solze, zastonj si oslepela, zastonj se ti tresejo roke prezgodaj....»

V dolgočasnem jesenskem dežju je prihajal počasi visoko naložen voz po veliki cesti proti trgu. Vrhu vreč in zabojev se je tresel razcapan človek, poskočil je, kadar je zadelo kolo ob kamen. Kljusasta konja sta stopala dremaje, tudi voznik je dremal in, kadar je pokimal z glavo, se mu je usula s kloboka voda na kolena. Šlo je polagoma proti trgu in, ko se je ustavil voz pred štacuno, je splezal na cesto tudi razcapani popotnik. Ozrl se ni nikamor, z drsajočimi, trudnimi koraki je stopal dalje, premočen, život upognjen, v roki majhno culo. Ko je prišel mimo krojača, ga je krojač pozdravil izpred praga.

«He, Tone! Mihov!»

(Nadaljevanje sledi)